

Upravitelj: Ljubljana, Puceljova ulica 5.
Telefon št. 51-22, 51-23, 51-24
Izdatni oddelki: Ljubljana, Puceljova ulica 5 — Telefon št. 51-23, 51-24
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pokrajinskem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118
IZKljučno ZASTOPSTVO za oglaševanje: K. A. I. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izdaja vsak dan razen ponedeljka
Naročnina mesečno Lir 18,-
in inozemstvo vključno s ponedeljskim
troškom Lir 36,-50.
Uredništvo:
Ljubljana, Puceljova ulica št. 5, telefon
št. 51-22, 51-23, 51-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ad estero:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Uničenje osamljenih sovražnih skupin v Tunisu

Zaplenjeno je bilo novo sovražnikovo orožje in uničeni težki tanki

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 17. februarja naslednje 998. vojno poročilo:

Včeraj so krajevne operacije na tuniškem bojišču dovedle do uničenja osamljenih sovražnih skupin, zaplenbe nadaljnega gradiva in uničenja težkih tankov.

Letalstvo je bilo delavno na obeh straneh. Protiletalsko topništvo je sestrelilo dve britanski letali. Pri nekem poskusu letalskega napada na Castelvetrano je izstrelil obrambe zadel štirimotorno letalo, ki je treščilo na tla v bližini Porta Palo.

General Galbiati je pregledal junaška bataljona „M“ ob odhodu na drugo bojišče

Rim, 16. febr. s. Šef glavnega stana Milice general Galbiati je pregledal v nekem kraju srednje Italije dva bataljona »M«, ki sta prišla s fronte ter se premeščata naravnost na neko drugo operacijsko področje. Gre za 28. in 29. bataljon, ki sta dve izredno borbeni in železni legionarski enici. Prostovoljci in veterani borbe so se povsod izkazali za žrtvovanjem in junaštvom. Oba bataljona sta sprejela čnjen krst v grško-albanski vojni na kotli »Marizaj«, kjer se je napisala ena najbolj slavnih strani sedanje vojne. Pri kilometru 21 na cesti Argirocastra, kjer je sovražnik utrpel svoj najhujši poraz, je poveljnik enega obeh bataljonov, prvi senjor Ferruccio Bonapace, padel na polju časti in je bil po smrti odlikovan z zlato kolajno.

Ko sta se oba bataljona po zaključitvi vojne vrnila v domovino, ju je doletela čast da sta bila uvrščena med prve oddelke Milice, nato sta šla v borbo na neko drugo balkansko področje, kjer sta se izkazala za legendarni junaštvi. Zdaj sta oba bataljona na poti proti nekemu operacijskemu področju onstran morja.

Šef glavnega stana Milice je pozdravil junaške legionarje pri železniški postaji v nekem kmečkem kraju. Prebivalstvo kraja, ki se ima Duceju zahvaliti za svoje vstajenje, je prišlo k legionarjem in jim prineslo raznovrstna darila. Žene so podarile vojakom tudi prve pomladanske cvetlice. Po navdušenih manifestacijah za Duceja so se oddelki postrojili na trgu ob postaji, kjer jih je general Galbiati pregledal ob najbolj gorečem vzklikanju naroda. Nato so se vojaki stili okrog šefa glavnega stana in vzklíkali Duceju ter prepevali legi-

gionarske himne. General Galbiati se je z mnogimi med njimi razgovarjal o borbah, katerih so se udeležili. Pred odhodom so se legionarji okrepčali. Vinogradniki so prosili za dovoljenje, da so nudili vojakom dodatni obrok vina. Ko je vlak odpeljal, je prebivalstvo obnovilo svoje dokaze ljubezni do hrabrih legionarjev, borec bataljona »M« pa odgovarjali na goreče pozdrave z vzklíkom »Duce, Duce« in s petjem bojnih pesmi.

Imenovanja v Stranki

Rim, 16. febr. s. Odredbeni list PNF ob. javlja:

Duce je na predlog tajnika Stranke imenoval za člana nacionalnega direktorja PNF zveznega tajnika iz Neaplja fašista Savaria Siniscalchija, rojenega leta 1896. ki je vpisan v Stranko od 1. decembra 1920 in je skvadrist ter udeleženec Pohoda na Rim in major Kr. letalstva. Boril se je v vojni 1915-18 in s sedanjimi vojnimi. Po poklicu je odvnetnik. Bil je zvezni tajnik v Neaplju in v Potenzi; za inspektorja PNF za Dalmacijo fašista Francese Giunto, guvernerja Dalmacije in naslednika fašista Giuseppe Bastianinija, ki je bil imenovan za državnega podtajnika v ministrstvu za zunanje zadeve;

za zveznega tajnika pri nacionalnem direktoriju fašista Giuseppe Palladina, razred 1908, vpisanega v Stranko od 24. maja 1929, tretji fašistični nabor, topniškega poročnika, borca v sedanji vojni, doktorja gospodarskih in trgovskih ved ter bivšega zveznega tajnika v Rovigu.

Dr. Funk o novih nalogah nemškega gospodarstva

Vse za totalno vojno in zmago

Berlin, 17. febr. s. Na zborovanju šefov propagandnih uradov, ki so se ga udeležile visoke osebnosti države, stranke in oboroženih sil, ki so poročale o vprašanjih svoje pristojnosti in svojih posebnih misli, je govoril tudi minister za narodno gospodarstvo dr. Funk. Obrazložil je nove uredbe, ki se tičejo sedanje naloge gospodarstva, ki se življenja v okviru totalne vojne, in je predvsem prikazal vrednosti, ki izhajajo iz splošno vojno gospodarstvo z uporabo nekaterih ukrepov, bodisi glede zapiranja trgovin in majhnih industrij, ki niso nujno potrebne za vojno gospodarstvo, bodisi glede področja socialnega podpiranja in mobilizacije vseh energij, ki jih je v tem ali onem smislu treba še uvrstiti v koristno proizvodnjo zaradi potreb vojnega gospodarstva.

Govornik je nato opozoril na naravno varčevanje goriva in drugih za vojno industrijo koristnih surovin, ki bo doseženo z zatvoritvijo podjetij, navedenih v nedavno izdani uredbi, ter na možnost prevzema posestev in lokalov industrij, ki so prenehale obratovati, za poslovanje novih vojnih tvornic, ki se bodo razen tega lahko okoristile z električno energijo, plinom, premogom, gorivom in s celo vrsto

važnih proizvodov prve obdelave, ki so se doslej izročale ustanovljenim industrijam.

Naravno je, je nadaljeval minister, da gre začasne ukrepe, kajti po vojni bo lahko vsakdo zopet obnovil svoje normalno delovanje v prejšnjem poslovnem smislu. V ostalem je nemški narod pokazal svoje razumevanje za potrebe sedanje trenutke, čeprav posega to v zasebni obstoj poedincev. Glavno je, da ima bojišče nove vojske in novo močno orožje, da obdrži svojo učinkovitost. Poziv, ki ga je naslovil Hitler v tem smislu in čigar pogoji za uresničenje so bili v glavnih oblikih določeni že preteklo leto, je naletel na odobravanje vseh naroda, ki se predaja sedaj novim nalogam z vso marljivostjo in vestnostjo, kakor jo je sposoben.

Zborovanje se je zaključilo z govorom propagandnega ministra dr. Göbbelsa, ki je obrazložil nove naloge nemškega naroda glede na boljševiško nevarnost, pri čemer se je še posebej obrnil na voditelje narodno-socialistične stranke, ki je posebno opozoril, da nadzoruje in skrbi za izvajanje določb, ki imajo namen posplošne vojnih naporov za doseg totalne zmage.

Anglosaško izdajstvo evropskih koristi

Medtem ko prepuščajo Evropo boljševiški nevarnosti, si skušajo Američani zagotoviti nova oporišča po svetu

Berlin, 17. febr. s. V tukajšnjih političnih krogih zopet opozarjajo na gravitiranje boljševiškega imperijalizma proti evropskim državam, pri čemer poudarjajo, da sta London in Washington vedno bolj odločena odpreti vrata evropskega kontinenta moskovskemu stremeljenju. Nemški listi podpirajo z dejstvi in posebnimi dokumenti mnenje teh političnih krogov ter objavljajo sodbe in trditve anglosaških listov, kakor n. pr. revije »Spectator« in dnevnika »Star«, ki na ves glas zahtevajo celo priključitev Evrope sovjetskemu imperiju, kakor bi izlegel po vojni. Tudi politično-diplomatska korespondenca navaja severnoameriška prizadevanja za pridobitev vedno novih letalskih in pomorskih oporišč na vseh točkah sveta ter pročuje ta dejstva v luči nove morale, ki bi jo bom jedel tudi jaz. Vprašanje je le, pripominjajo v Berlinu, ali se bomo pustili pojosti.

München, 17. febr. s. List »Abendzeitung« piše o nesramnem zdržanju Zedinjenih držav nasproti boljševiški nevarnosti, ki grozi evropski celini, ter pripominja, da je usoda Evrope prav malo mar predsedniku Rooseveltu, ki si domišlja, da je zvezdnata republika zavarovana proti vsakemu boljševiškem okuženju, in sicer zaradi zemljepisnega položaja obeh veselil. Ako je boljševizem — piše list — izraz brutalnosti in uničevalnega

materializma, ga je kaj lahko primerjati z amerikanizmom, ki predstavlja sistem imperijalističnega uničevanja, ki ga vodi najbolj nizkotni nagoni moči in ki se poslužuje sleherne politične nemoralnosti, kadar mu lahko koristi. Medtem, ko se v Sovjetski zvezi trudijo, da bi kakor koli pregazili evropsko celino in njeno kulturo, je amerikanizem že pripravljen dati svoj pristanek, saj je že davno sklenil sporazum z gospodarji v Kremliju, in sicer brez vednosti in v nasprotju z interesi britanskega zaveznika. Angličji so bili izključeni iz te kombinacije, ne morda iz strahu upiranja Rooseveltovim in Stalinovim mahinacijam, temveč samo zato, ker jim je usojeno, da plačajo visoko ceno in kupčuje z izgubo svojih imperijalnih posesti na vseh celinah.

Potopljena kanadska korveta

Lizbona, 16. febr. s. Kanadski mornariški minister je objavil izgubo korvete »Luisburg«, ki so jo letala Osi, ki je spremljala neki konvoj, potopila na Sredozemskem morju. Osem moških posadke pogrešajo. Ministrstvo je tudi objavilo, da je »Luisburg« enajsta edinica kanadske vojne mornarice, ki je bila potopljena, človeške izgube pa znašajo skupno 833 mož.

Darujte za slepe!

Odbiti napadi sovjetskih čet

Med Volhovom in Ladoškim jezerom je bilo uničenih več sovražni-kovih skupin — Zopet nad 100 sovjetskih tankov onesposobljenih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. febr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na severni fronti kubanskega mostišča je bil močnejši napad zavrnjen s hudimi izgubami so sovražnika.

Na prostoru med Azovskim morjem in področjem jugovzhodno od Orla, posebej na Harkovu in okrog njega, se nadaljujejo ogorčene borbe.

Severno od Kurska je napadalno delovanje sovražnika v primeri s prejšnjimi dnevi nekoliko popustilo. Sovjetski sunki so bili odbiti, krajevni vdori pa zaustavljeni.

Jugovzhodno od Ilmenskega jezera ter med Volhovom in Ladoškim jezerom je sovražnik nadaljeval svoje napade z novo privedenimi močnimi pehotnimi in oklopniimi silami. Tudi na tej fronti so bojujoče divizije dosegle nov obrambni uspeh. Več sovražnih skupin je bilo popolnoma uničenih, topništvo pa je razbilo s strujenim ognjem

rezerve sovražnih napadov že na izhodiščnih postojankah. Samo jugovzhodno od Ilmenskega jezera je bilo uničenih 43 oklopnih voz. Na vsej vzhodni fronti so sovjetske čete večer izgubili 101 oklopnih voz.

Na prostoru napadalne akcije na tuniški fronti so bile večer popolnoma uničene odrezane sovražnikove skupine ter uničene ali zaplenjene še mnogo vojnega gradiva. Nemška brza vojska letala so izvajala nizke napade proti angleškimi motoriziranim kolonom in jih razpršila.

Pri dnevnih napadih ameriškega oddelka bombnikov na pristaniško mesto ob francoski atlantski obali je bilo v letalskih bojih sestreljenih 8 štirimotornih letal.

Letalstvo je napadalo podnevi z dobrim uspehom nek pristaniški kraj v južni Angliji, preteklo noč pa so boja letala s številnimi rušilnimi in zažigalnimi bombami obmetavala pristaniško in industrijsko področje Swansey.

K položaju na vzhodnem bojišču

Vztrajna in odlična nemška obramba

Berlin, 16. febr. Zima se bliža koncu in obširne ruske planjave bodo kmalu izpremenjene v blatne močvare, kjer se človek vdira preko kolena v lepljivo gmo in kjer je gibanje motoriziranih kolon silno oteženo. Le še nekaj tednov je do tiste dobe, ko se v Rusiji pojavi splošna odjuga in taljenje snega. Tako sredi marca ali v najboljšem primeru ob koncu istega meseca vojske operacije velikega obsega na bodo več mogoče na vzhodni fronti. Čas, ki ga imajo na razpolago Stalinovi vojskovodje, da dosežejo vse cilje po načrtih druge ruske zimske ofenzive, je torej le še zelo skopo odmerjen. Ni dvoma, da je to razlog, zaradi katerega Rusi podvzamejo z vso naglico vse mogoče akcije, pri čemer mečejo v borbo svoje čete do zadnjega vojaka in do zadnjega topa. Z enako naglico postopajo sovjetski vojskovodje že od preteklega novembra. Z druge strani pa je treba naglasti, da postopa ruski glavni stan v danem trenutku prav tako, kakor bi postal vsak drug glavni stan, ki bi se mu posrečilo bodisi s pretnimi manevri, bodisi zaradi ugodnih okoliščin privedi v stisko sovražne čete. Ruski glavni stan si prizadeva čim bolj razširiti svoj začetni uspeh in z vsemi sredstvi onemogočiti ustaljenje obrambne fronte.

Nemške vesti so soglasne v tem, ko podčrtavajo povečano silovitost bitke na področju med Kavkazom in med ustjem Dona. Ta ruska ofenziva ni dsegla vrhunca svoje silovitosti, da bi bilo pričakovati, pač pa je še zelo daleč od trenutka, ko bo morala sama po sebi opoštati, kakor javlja to nemško vojno poročilo z dne 14. t. m.

Rusko vrhovno poveljništvo je preskrbelo za nadomestitev svojih divizij, ki so utrjene in zdesetkovane ter razbite ob vztrajno in razumne obrambe. V bojno črto pritekajo vedno nove rezerve in je znano, da jih pošilja na evropsko bojišče po večjem delu sibirski armada. Ta okoliščina je velikega pomena, ker dokazuje, da se sile, ki jih ima sovražnik na razpolago, zmanjšujejo z železno goslednostjo. Sibirski armada so smatrali ruska vlada ter anglosaški veseliti kot skrajno rezervno. Sovjetske zveze, ki jo je treba hraniti za razne obupne možnosti. Ako se Rusi sedaj poslužujejo dela tet čet, da izvajajo z njimi zimske ofenzive, je jasno, da so morale biti njihove izgube ogromne.

Bitka v južnem odseku je sedaj v stanju premikanja in značilnosti položaja so na posameznih področjih zelo različne. Ob zgornjem Doncu si nasprotniki prizadevajo izvršiti svojo namero za obkrožitev nemških sil, ki s svoje strani vedno sproti onemogočajo polzkuze te vrste. Nemci se pri tem poslužujejo prožne taktike in podvzamejo protinapade, s čimer uničujejo večje ali manjše sovjetske skupine. Fronta je tukaj zaradi tega zelo gubljiva in ako bi bilo mogoče dobiti podrobnejše podatke o kraji, kjer se razvijajo boji, bi se vseeno ne dala napraviti jasna slika o postojenkah obeh vojsk. Prav tako bi se iz teh podatkov ne dalo sklepati na najbližji razvoj borbe.

Ena stvar pa je gotova; nemški odprtnikier ne pomeni in sovražnik ne more doseči zastavljenih si ciljev. Pri tem je treba vsekakor zabeležiti razne uspehe obrambe, ki je preteklo dni; uničila znatne sile sovražne konjenice, ki je prodira v nemške žele in se ji je bilo posrečilo napraviti v zaletju osnih čet nekoliko sovražnih otokov.

Čim bolj gremo na jug, tem bolj se izpreminjajo bistvene značilnosti borbe. Ugotavljamo se da so nemške vojske na področju Harkova začele togo obrambo ter držijo točke, na katere sovražnik najbolj pritiska. V kolenu Donca in na področju Donovega ustja se ugotavlja novo gibanje nemških divizij, ki ga narekuje strateška potreba. Nemško vrhovno poveljništvo se je že enkrat odločilo skrajšati fronto, da osredotoči svoje sile na ožjem prostoru, poveča tako možnost odpora in zadržati sovjetski plaz. Plod te odločitve je bila izpraznitev Voroslovograda in Rostova, ki je prišel takoj že tretjič v roke boljševikom, t. d. njegova osvoboditev gotovo nima odločnega pomena. Ako so mongolske tolpe zopet zasledile popolnoma uničeno mesto, to dejstvo samo ne bo prineslo Stalinu zmage.

Prav v nasprotju z moskovsko objavo je bil Rostov izprazen po načrtu in Nemci so lahko brez prevelikih težav spravili na varno vse svoje ranjence in težke vojni material, zlasti skladišča s strelivom in živežem. Nemške čete zasedajo v tem trenutku nove bojne črte. Pchod je seveda pod zaščito zadnjih straž, ki ovirajo sovražnika, da ne more motiti načrtnega in rednega umika. Vsekakor je treba naglastiti, da izpraznitev Rostova vsaj za sedaj ni pri-

nesla izpremembe položaja na zapadnem Kavkazu, kjer imajo Nemci še vedno v svojih rokah pobudo. (Il Piccolo.)

Rusi ne bodo imeli zadnje besede

Berlin, 17. febr. Najznačilnejša slika današnjega položaja na vzhodnem bojišču je v tem, da se nadaljuje pokret razbremenitve, ki se je začel na povelje nemškega vrhovnega poveljništva v kolenu Donca, kakor se tudi nadaljujejo besni ruski napadi na področju južno od Harkova in severno od Kurska in se je zopet začela sovjetska ofenziva jugovzhodno od Ilmenskega jezera.

Na področju Doneškega kolena ni beležiti večjih bojev. Umikanje nemških divizij na določene postojanke se še nadalje razvija brez sovražnega oviranja. Gre za umikanje kolon v najpopolnejšem redu obenem z vsemi njihovimi potrebščinami, in lahko rečemo, da te kolone ne letujejo na druge ovire, razen na vremenske neugodnosti ruske zime. Absurdne in smešne se zde potemtakem primere nekaterih poročevalcev britanskih listov in agencij iz Moskve, po katerih naj bi bila popolna podobnost med umikom Napoleonovih vojsk proti zapadu in sedanjim nemškim umikom v južnem odseku. To pot ne gre za strte armade, ki bi bile predane paniki in ki ne bi imele drugega cilja razen tega, da se čim bolj oddaljujejo z ruske zemlje, temveč za vojske, ki poslušajo ukaz, narekovan iz nujnosti, da se čim bolj skrti ranljivost bojišča, do čim se bodo v danem trenutku ustavile, da bi v ugodnejših okoliščinah obnovile sijajnejši odpor, ki so ga mesece kazale proti nasprotniku.

Najboljši dokaz za to je skrbnost, s katero so bile izvedene operacije za zapustitev naseljenih središč. Tudi del civilnega prebivalstva večjih krajev in mest je odpotoval pred nemškimi četami. Na stotine nemških letal štiti strateški umik, ki se sedaj izvaja. V ostalem bi pa to niti ne bilo potrebno, kajti sovjetskega letalstva nad nekom južno Ukrajino ni videti,

Južna Afrika proti zavezništvu z Rusijo

Lorenzo Marquez, 16 febr. s. Kot tolmač vznemirljivih glasov, ki nastajajo v Južni Africi glede razširjajoče se nevarne komunistične propagande, je poslanec Louw predložil večer parlamentu resolucijo o prepovedi komunistične stranke in prekinitvi diplomatskih odnosov z Rusijo. Louw je izjavil, da so vsi upali, da bo njegov predlog podpiral ministrski predsednik. Ta sicer priznava obstoj nevarne komunistične propagande, ki dela škodo na široko in izpodkopa življenje v deželi, toda ne upa si ničesar ukreniti, ker se boji da bi se osvoval pri Stalinu, ki je prijatelj njegovih anglosaških prijateljev.

Južnoafriški list »Mining Journal« piše, da je bila velika napaka oboroževanje črnece in da so diplomatski odnosi s Sovjeti nepotrební kajti tudi v Angliji so v tem pogledu zelo vznemirjeni. Komunistična nevarnost je narasla po vstopu Rusije v vojno, o čemer pričajo ne redi in izgredi v Transvalu in Natalu. Južnoafriška celica komunistične stranke pripada

ker je zaposleno drugod, zlasti ob gornjem Doncu, kjer divja še nadalje bitka za Harkov. Rusko vrhovno poveljništvo je zbralo severovzhodno in jugovzhodno od tega mesta mogočne sile, ki pritiskajo v obliki klešč, in sicer vedno bolj nevarno. Glede na splošni položaj so se nemške čete, ki branijo Harkov, upirale z junaško srčnostjo dneve in dneve navzile popolni številčni premoči napadalca in sili njegovih bojnih sredstev.

Nekemu sovjetskemu napadalnemu ktlmu se je posrečilo vdreti v črte in doseči severovzhodne dele mesta. Vprašanje je, ali bo mogoče obdržati Harkov. Po mnenju vojaških strokovnjakov bi na doljevanje odpora na tej točki ne bilo koristno niti želeno, zlasti glede na novi položaj bojišča, ki sega sedaj od Harkova proti jugu v obliki nekakega loka. Bistveno je, da je bilo mogoče na področju gornjega Donca zavleči sovjetsko napredovanje in prisiliti sovražnika k ne brezpomembni obrabi, kar je vrhovnemu poveljstvu omogočilo izvedbo nujnih ukrepov glede na prihodnje operacije.

Sovjetska prizadevanja za proboj nemške črte in obkrožitev znatnih nemških sil se razširjajo do srednjega Donca. Jasno je, da si ruski glavni stan obeta nove posebne uspehe s prodorom proti jugu, a prav tako je jasno, da so vsaj za sedaj vsi sovražni napori naleteli na izredno trdno obrambno zaporo.

V odseku Ilmenskega jezera divja vojna zopet s posebno živahnostjo. Po krašjem odmoru, ki je bil izkoristen za preureditev edinic, ki so bile skrcene v teden dni trajajoči bitki, in za osredotočenje novih ofenzivnih sredstev, so Rusi zopet prešli v napad na nemške potojanke. Obnovo sovjetskega vojnega delovanja je začela temeljita topniška priprava obenem s peklenim letalskim bombardiranjem. V Berlinu pripisujejo Rusom namero, da hočejo zrušiti nemško črto jugovzhodno od Ilmenskega jezera, da bi potem z novimi silami posegli v veliko bitko, ki se razvija mnogo bolj proti severu med Volhovom, Ladoškim jezerom in Petrogradom.

V celoti smatrajo nemški vojaški strokovnjaki, da se je položaj danes nedvomno zboljšal. Temu je v prvi vrsti pripomogel sklep vrhovnega poveljništva, da skrti obrambni prostor. Strategija umika v nekaterih fazah vojevanja služi za pripravo določenih uspehov. To dokazujejo nekateri zgodovinski primeri nedvoumne vrednosti, kakor na primer razbremenilna operacija ruskih armad pri Varšavi l. 1914, ki so jo izvedle nemške čete, ko so se umaknile do mej šlezije, nakar so začele vsaj znameniti napad proti severu vzdolž Visele proti boku glavnine sovražne vojske. Tudi to pot bo pravočasni umik imel posledice, ki se jih danes mnogi ne morejo niti zamisliti, vsekakor pa ne bodo Rusi tisti, ki bodo imeli zadnjo besedo. (Il Piccolo.)

General Richthofen postal feldmaršal

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 17. febr. s. Hitler je povišal poveljnika letalske armade generalnega polkovnika barona von Richthofena v feldmaršala. Hitler je nadalje povišal letalske generale vitezov Greima in Lörsona v generalna polkovnika.

močni propagandni organizaciji, ki jo kontrolira Moskva in ki se udeležuje s pomočjo številnih navidezno nedolžnih organizacij, v katerih so v glavnem židovski elementi, ki razširjajo knjige, brošure ter organizirajo demonstracije in predavanja. Komunistična propaganda se širi med belci, zlasti pa med domačini, kjer zelo uspeva. Ni pretiran strah, trdi list, da se bo propaganda vsak trenutek končala v krvoprelitju, kajti med vojski se naglo širi.

Louw je izrazil upanje, da bo Smuts naznanil ukrepe, ki jih namerava izvesti za obvladane nevarnega položaja, ter je pripomnil, da tisti, ki se veselijo sovjetskih uspehov, ne razume, kakšne posledice bi imela zmaga Rusov. Zaradi tega upravičeno zahteva prekinitve diplomatskih odnosov s Sovjeti in stroge ukrepe proti komunistični propagandi. Položaj je resen. To je cena, zaključuje Louw, ki jo morajo Južnoafričani plačati za zavezništvo med Stalinom in Smutsom.

Nemška trgovinska mornarica

odlično opravlja svoje naloge

Berlin, 16. febr. s. Kontreadmiral Lohmann na nekem predavanju na berlinski univerzi črtal naloge, ki so bile od pričetka vojne na žene nemški trgovinski mornarici in katere je a odlično rešila. Po omenitvi da je v septembru 1939 tonaža nemškega trgovinskega brodoma znašala 4.400.000 ton, je govornik izjavil, da na dohoden del od 2460 ladij, ki so predvajale to tonažo ni bilo mogoče računati, če so bile blokirane v sovražnih pristaniščih. »Zpoložljive ladje so bile kakor v prvi svetovni vojni uporabljene v vojne namene. Dobra trgovinskega brodoma je bil spremenjen v polniške ladje, v delavnice in ladje za prevažanje čet in potrebščin in za oskrbovanje ob premstvu vojnih ladij. Mnoge druge ladje so bile oborožene in spremenjene v pomožne kriarke ali pa uporabljene v najrazličnejše namene vojnega znanja. Med temi vrstami ladij je mnogo edinic, ki so se posebno izkazale v pomorskih operacijah proti sovražniku kakor na primer pomožne križarke »Atlantis«, »Fin-

guine« in »Komoran«. Prva je neprekinjeno plula 665 dni in je potopila 150.000 ton sovražnega brodoma. Druga je v 12 mesecih potopila 230.000 ton nasprotnega brodoma. »Komoran« na je potopila pomožno križarko »Sydney« 300 milj zapadno od Cornawona in s tem opravila izredno storitev.

Nemški obisk na Madžarskem

Budimpešta, 16. febr. s. V prihodnjih dneh bo prisel v Budimpešto general Hippke, generalni inspektor sanitetne službe nemškega letalstva ob spremljevanju dveh višjih vojaških zdravnikov. General Hippke bo tri dni na Madžarskem gost ministra za narodno obrambo. Ogledal si bo ustanove vojaške sanitete na Madžarskem.

Kadar prodajaš ali kupuješ — preglej »Jutrove« male oglase!

Odlikovanje župana Jožeta Jarca

Ta hrabri mož bode zgled bodočim generacijam

Ljubljana, 17. februarja. Te dni je bila objavljena obrazložitve, s katero je šef glavnega stana vojske odlikoval z bronasto kolajno za vojaško hrabrost župana v Ajdovcu Jožeta Jarca.

V resnobnem in jedrnatem besedilu obrazložitve se ne omenja samo junško dejanje tega hrabrega slovenskega moža, temveč tudi njegov kremenit značaj, njegova duševna krepkost in neukrotljiva volja do pobiranja komunizma, ki je ena prvih zapovedi večjega dela slovenskega naroda in ki odkriva svetu, kako lažne so trditve onih, ki pravijo, da slovenski narod pričakuje osvobodjenja od boljševikov.

Slovenski narod, ta žilavi krepkosti knežiti narod, je preveč trpel zaradi komunistov in čuti predobro, da je oščena vsa njegova tradicija, da bi si mogel samo zamisliti, da komunisti lahko razobesijo svoje reče zastave na zvonikih njegovih cerkva.

Zgled župana Jarca ni edin. Že na stolne je bilo primerov, ko so možki in ženske zgrabili za puške in se borili proti komunistom, ki so hoteli razdeljati njih domove in uničiti njih premoženje.

Obrazložitve k odlikovanju pravi:

Kot župan nekega kraja v Sloveniji se je prostovoljno udeležil obrambe kraja, katerega je napadla močna skupina komunističnih upornikov. Med napadom je je izkazal s svojo hrabrostjo, ko je bil eden izmed strojničarjev ranjen. Ko so uporniki začeli vojaško protikomunistične mlice v tem kraju, kjer se je župan zagradil s branilci in bil dvakrat ranjen, ter je spoznal, da bi bil sleherni poizkus za rešitev zaman, se je z vzklikom »Nočem pasti v

roke k-munistov« vrgel v plamene, kjer pa ni našel smrti, kakor je upal, kajti uporniki so ga potegnili iz plamena in ga stekli ter mučili. Bili je lep zgled zvestobe in predanosti junštvu in kremenitega značaja.

Junštvo tega slovenskega moža naj bo zgled in vzpodbuda vsem, ki so njegove krvi.

Ta mučenik naj se časti in naj bo zgled bodočim generacijam.

Župan Jože Jarc je dokazal vsemu svetu s svojim mučeništvom, da se znajo tudi Slovenci boriti in žrtvovati se v borbi proti Moskvi in proti strašni nevarnosti, ki jo boljševizem predstavlja za Evropo.

Jože Jarc ni branil samo svoje hiše in svoje vasi, temveč je njegova žrtev in ostala simbol obrambe slovenskih katoličanov in vseh Slovencev, ki resnično ljubijo svojo domovino in svojega Boga, pred boljševizmom.

Da bo konec lažnih vesti

Ljubljana, 17. februarja. Nekateri od običajnih, ki imajo zle namene in ki brez dvoma pripadajo komunistični stranki, razširjajo vesti o množičnih aretacijah slovenskih državljancev, katere naj bi po teh vesteh čimprej izvedle vojaške oblasti.

Lažno zagotovo, da so te vesti brez podlage. Zopet gre za temno akcijo elementov, ki skušajo povzročiti nerazpoloženje med prebivalstvom, kajti mirnost njih kriminalnim načrtom ne ustreza.

Razširjevalce takih lažnih in zlonamernih vesti je treba takoj prijaviti oblastem, ki jih bodo eksemplarično kaznovali.

Pomen bitke na vzhodu

Evropska odločitev je sedaj enostavna: ali zmaga Osi ali ruski boljševizem

Znani italijanski publicist Mario Appellus je objavil te dni v milanskem listu »Il Popolo d'Italia« naslednji članek:

Sto znamenj in dejstev kaže sedaj že povsem jasno, da so Zedinjene države in Anglija prepustile Evropo boljševizmu. To je cena vojne pomoči, ki jo je boljševizem nudil anglosakim plutokracijam v njihovi borbi proti fašizmu. Nesramno kupčijo, ki jo je zasnoval Cripps, je nato izvršil Anthony Eden in naposled izpopnil Churchill o priliki svojega obiska v Moskvi. Zedinjene države so na vse pristale. Severnoamerikemu imperijalizmu je potrebno uničenje Evrope, da bi bila dolarju odprta pot, prav tako pa mu tudi prija, da ostane Velika Britanija osamljena s svojim imperijem, ne da bi mogla najti tovarišev, pristašev ali zaveznikov na evropski celine.

Severnoameriško ljudstvo gotovo ne ljubi boljševizma, toda praktični severnoameriški duh se hoče poslužiti nizkotne usluge, ki mu jo v tem trenutku daje Sovjetska Rusija proti Evropi in proti Angliji.

Zato na primer »New York Herald Tribune« v nekem novem članku, v katerem se mešata brutalnost in hinavstvo, svetuje vsem malim državam v Evropi, naj se neposredno sporazumejo s svojim novim gospodarjem — Kremlijem. Angleški veleposlanik Clark Kerr je podprl to mnenje, ko je izjavil, da sta se London in Moskva zavezala, da se ne bosta medsebojno motila dvajset let po končani vojni. Tisti, ki so si v Evropi utvarjali — in ni jih malo — da jih bodo proti srpu in klavirju zaščitile oborožene sile Angležev in Američanov, so se predajali prav takšni utvari kakor kokoši, ki zležejo orlovsko ali golobje jajce.

Cesar Molotov ni mogel doseči v Berlinu zaradi ogorčene nemške zavrnitve, je Stalin dosegel od Churchilla in Roosevelta. Vse to je v ostalem povsem normalno. Nemčija, pa naj bodo njeni neposredni cilji kakršni koli, nastopa vedno in obvezno v evropskem smislu, kajti usoda Nemčije in Evrope sta tesno povezani med seboj. Zedinjenim državam pa pomeni Evropa oviro in Londonu je Evropa vedno samo ali fevd, ki ga je treba izkoristiti, ali bojišče, ki ga je mogoče uporabiti.

Angleško-ameriški sporazum s Moskvijo je seveda raztrgal ono ubogo Atlantsko karto, katere klavirni ostanki so obležali pod jedilno mizo na parniku »Potomac«. Nič ne govori več o njej. Ruski general Šapošnikov ima v svoji mapi kot šef Stalinovega generalnega štaba Churchillov in Rooseveltov podpis, ki se blišči na listini. London in Washington si sedaj umivata roke glede evropske usode kakor Poncij Pilat. London seveda ni navdušen zaradi tega položaja, toda druge poti zanj ni. Stalin bi je ne dopustil! Po poslednjih razodetjih ruske vojske sile in ruskega fanatizma sta Churchill in Roosevelt bolj kakor kdaj prej odločena delati se slepa, nema in gluha.

Angleško izdajstvo Evrope je nesramno, vendar bi bilo seveda odveč o tem filozofirati. Anglija je pač takšna. Stališče Zedinjenih držav do Evrope, njihove matere, je nevedno, toda bilo bi odveč izgubljati besede za njegovo obsodbo. Severnoameriški duh je pač takšen. V tem trenutku je Evropi odprta samo ena pot, da s silo prepreči Stalinu zmago!

Usoda, ki je zadelo Finsko. Poljsko, Beogradsko, baltičke države in Bukovino, se preden se je sprožila ta svetovna borba, jasno dokazuje, kolikšna je požrešnost Kremlija, toda tedanja Rusija še ni poznala svoje moči. Ta velika požrešnost in jedilni list, ki ga je Molotov predložil v Berlinu, predstavljata samo minimalni in prehodni program, samo predjed. V primeri zmage bi moskovska požrešnost ne poznala več mej, tudi zato ne, ker bi ne našle več na ovire. V Londonu in Washingtonu bi se morali enostavno podrediti tej volji in si celo želeli, da bi bila evropska jed tako obilna, da bi jo Kremelj več let samo prebavil.

Ko pravimo, da je bitka na vzhodu bitka Evrope, ne postavljamo kakšnega načela, temveč samo slikamo dramo. V primeru boljševiške zmage bi bila usoda vseh evropskih narodov ista. Zaradi svoje dvojne požrešnosti, imperijalistične in revolucionarne, bi Moskva vgriznila v vso Evropo, od Visle do Taja.

Evropska odločitev je sedaj enostavna, ali zmaga ali ruski boljševizem. Vsaka manj tragična odločitev predstavlja le

sanje pipe opija in otožne želje. Evropski vojaki, ki ta hip zastavljajo s svojimi hrabri mi prsi Stalinov plaz, nosijo v svojih nahrbtnikih zgodovino vseh evropskih narodov.

London in Washington se delata, kakor da ploskata Rusom, dejansko pa se jima zdi, da vetrovi s stepe nekoliko preostro vejejo, pa štejejo mrtve na bojišču, ruske mrtvice. Cim več Rusov umira, tem bolj sta London in Washington zadovoljna.

Evropa se v polni meri zaveda, da je doživela na vzhodu poraz, in prav skozi ta poraz spoznava resnost ruske grožnje. Težave so preizkušnja narodov. Iz poraza, ki ga je utrpela, črpa Evropa najtrdnjši sklep, da bo delala in se z vso odločnostjo borila, dokler ne bo zopet spremeni položaja, da bo zanj ugoden. Evropa namreč že zbira svoje oborožene sile in mobilizira svoje energije. Ni vse zelo samo zato, da bi škodilo Ta udarec usode je Evropo le še bolj povezal, ji vili večjo odgovornost in ji dal večjo prožnost v premikanju in neupogljivosti v sklepih.

Splošna slika vojne se je spremenila v tem smislu, da narodi Evrope in vzhodne Azije močno čutijo v tem trenutku in bolj kakor v preteklosti dvojni značaj, usodni in tragični značaj te strašne vojne, v kateri niso v igri meje te ali one države, temveč usoda devet narodov raznih plemenov in tisoč milijonov ljudi.

Anglijo in Zedinjene države, ki so to vojno sprožile iz sebičnih kapitalističnih in neposredno imperijalističnih interesov, so dogodki pregazili, kajti danes se kažejo večji kakor one same in njihovih interesov. Nasprotno pa Os in sile trojnega pakta čutijo danes prav skozi ogromno dramatičnost tega trenutka, bolj jasno kakor večeraj, usodne vzroke in najvišje cilje svoje vojne, ki je zanje predvsem osvobodilna vojna, usodna vojna, ki so jo izzvali usodni položaji, tesno povezani z razvojem modernega človeštva. Za Evropo je problem v tem, da se zopet dvigne k staremu zgodovinskemu blešku ali pa preneha obstojati, za vzhodno Azijo pa v tem, da zavzame svoje mesto kot velesila v modernem svetu, ali pa preperi v grobnici rasne sužnosti kolonialnega značaja.

V tej epski moderni bitki čuti Italija zadovoljstvo, da se je znašla na pravem zgodovinskem mestu. Rim prav gotovo ni mogel stati z Moskvijo sredi barbarskih plesov boljševizma. Proletarska Italija pa se tudi ni mogla postaviti v štrle v Londonu in Washingtonu in v službi povzročiteljev mednarodne revščine in zatiralcev mednarodnega dela.

Dopolavoro v Ljubljani

Uradno poročilo Pokrajinskega Dopolavora o delovanju ustanove od 8. do 14. februarja pravi:

Dne 8. februarja je bil v opernem gledališču prirejen vokalni instrumentalni koncert za pripadnike Oborožene sile. Vojaštvo v Logatcu je priredila potujoča umetniška družba »Iole Naghel« pester spored, za posadko v Ribnici pa je bila prirejena filmska predstava.

Dne 9. februarja je potujoča umetniška družba »Iole Naghel« priredila še eno predstavo za pripadnike Oborožene sile v Logatcu.

Dne 10. februarja je bila v Kočevju filmska predstava za pripadnike Oborožene sile.

Dne 12. februarja je bila v Kočevju tretja filmska predstava za pripadnike Oborožene sile.

Dne 13. februarja je bila na sedežu ustanove na Taboru filmska predstava za pripadnike Oborožene sile.

Dne 14. februarja sta bili na sedežu ustanove na Taboru dve filmski predstavi, ena za slovenske dopolavoriste in ena za pripadnike Oborožene sile. Filmska predstava za vojaštvo je bila tudi v Kočevju.

Številni vojaki so bili vsak dan polkrepčani v okrepčevalni ustanovi na glavni železniški postaji, v kantini na sedežu pa so bila med nje razdeljena živila.

Oster švicarski protest v Londonu

Bern, 16. febr. s. Doznava se, da je bilo ministru Švice v Londonu naloženo, ostro protestirati v imenu zvezne vlade pri angleški vladi zaradi kršenja švicarskega zračnega prostora v noči od 14. na 15. februar.

Natečaj za propagandno-turistični plakat

Navodila

Pokrajinsko poverništvo za tujski promet priredi razstavo propagandno-turističnih plakatov, ki bo od 12. do 27. junija t. l. v Jakopičevem paviljonu.

Na razstavi lahko sodelujejo vsi umetniki ljubljanske pokrajine z enim ali več deli, ki pa morajo biti podana učinkovito in razumljivo z umetniškega, kakor tudi dokaznega stališča glede načina življenja ali pogleda na pokrajino Ljubljanske pokrajine, tako da je mogoče takoj oblikovati motiv propagandno-turističnega pomena.

Kompozicije v barvah, dimenzija 0,70 širine in 1 m višine, morajo biti pripravljene za takojšnjo reprodukcijo za tisk in barve.

Oni, ki želijo sodelovati pri razstavi, morajo sporočiti svoj pristop Pokrajinskemu poverništvu za tujski promet Ljubljana, Gledališka 11, do 20. maja z označbo števila del in naziva motivov, ki bodo predložena.

Dela morajo biti poslana v Jakopičev paviljon v terminu, ki bo šele določen. Na hrstu morajo nositi plakati osebne podatke tekmovalca, naziv motiva in c. prodajno ceno.

Razsodišče, sestavljeno iz treh članov, Pokrajinskega poverništva za tujski promet, Združenja umetnikov in profesoristov, držav, ne turistične ustanove, bo poprej pregledalo in nepristransko izbralo ustrežajoča dela, ki se bodo tudi nagradila. Odločitve razsodišča so neizpodbitne.

Razsodišče ima na razpolago za nagrade 4000 lir.

Nagradjena dela preidejo v last prireditelja razstave.

Dela, ki ne bodo izbrana za razstavo, morajo dvigniti interesi v treh dneh po obvestilu. Razstavljena dela, ki ne bodo prešla v last Poverništva ali ev. kupci, bodo na razpolago razstavljalcem tri dni po zaključitvi razstave. Ona dela, ki ne bodo dvignjena v tem času, bodo prešla v last prireditelja razstave.

Vse stroške prevoza, pošiljave in vrnitve razstavljanih del plačajo razstavljalci sami. Prireditelj ne prevzame odgovornosti za škodo, ki bi bila povzročena zaradi tatvine, požara itd. v času, ko so v njegovem varstvu.

Sprememba žel. voznega reda

Ljubljana, 17. februarja. Od sobote 20. t. m. bo na progi Ljubljana-Postumla-Grotte uveden reden promet dveh novih potniških vlakov in sicer pospešenega potniškega vlaka št. 715, ki odhaja iz Ljubljane ob 14.40 in prihaja v Postumla-Grotte ob 16.30 ter v nasprotni smeri pospešenega potniškega vlaka št. 712, ki odhaja iz Postumla-Grotte ob 7.20 in prihaja v Ljubljano ob 8.55.

Ob ponovni izvolitvi Rytija za predsednika

Helsinki, 17. febr. s. Ob ponovni izvolitvi Rytija za predsednika republike sta si Rytij in maršal Mannerheim izmenjala brzojavke, v katerih poveljujeta vrednost dela, ki sta ga izvršila — vsak na svojem polročju — v korist zavarovanja pravice finskega naroda do neodvisnosti.

Stockholm, 17. febr. s. Newyorški poročevalec lista »Stockholm Tidningen« piše, da je zopetna izvolitev Rytija za predsednika finske republike naletela v Zedinjenih državah na velik odmev, tem bolj, ker so z njo propadli vsi upi zavezniške propagande, da bi na Finskem zaradi volitev nastali ugodnejši pogoji za ločen mir s Sovjetsko zvezo. V nekaterih političnih krogih označujejo vendar za pretirano in neodgovarjajoče anglosakso prizadevanje, da bi se Finska ločila od Osi, kajti ti krogi priznavajo nujnost, da se Finska bori v vojni proti sovjetski nevarnosti.

Poljedelski uspehi v zasednem vzhodnem ozemlju

Berlin, 16. febr. s. Pred zastopniki inozemskega tiska je podšef vojne poljedelske uprave Nemčije očrtal uspehe, ki so bili doslej doseženi v zasednem vzhodnem ozemlju z novimi načini organizacije in z uvedbo tehničnih sredstev. Podšef Küper je poudaril, da zdaj ni še mogoče dokumentirati s točnimi statističnimi podatki znatne uspehe, ki so bili doseženi, rekel pa je, da uspehi slonijo v glavnem na preureditvi kolektivnih sovjetskih podjetij v podjetja, ki so v vsem slična onim, ki jih predvidevajo nemški poljedelski zakoni. Med njimi je na prvem mestu majhno posestvo, ki je last posameznika. Tudi s tehničnega stališča je bilo uvedenega mnogo novega, kar bo omogočilo še večje uspehe v bodočnosti. Kar najbolj so se uporabili poljedelski stroji.

Spori med francoskimi disidenti še vedno nerešeni

Rim, 16. febr. s. O zmešnjavi v Francoski severni Afriki je objavil washingtonski dopisnik »Times« dolg članek. Dopisnik Harold Callender je na glasu da je specialist za ta vprašanja. Dopisnik pravi da obstaja prepad med Giraudom in De Gaulleom, čeprav so naznanili, da sta se tekmovalca sporazumela. Ta prepad je po mnenju angleškega novinarja zato tako globok, ker Giraud ni navdušen za republiko in ker pripisujejo mnogi Francozi tej tendenci odgovornost za zlom Francije. Izvolitev degolista Brunela za šefa gospodarskega sveta v Alžiru pa kaže, da so De Gaullovi simpatizerji v Francoski severni Afriki bolj kakor šef borcev se Francije pripravljali za sodelovanje med republikanskimi in nerepublikanskimi Francozi.

Ankara, 16. febr. s. Iz Kaira poročajo, da je iz Alžira prišel v Kairo general Catroux, ki je v nekaterih izjavah dejal, da se bo po njegovem mnenju lahko dosegel sporazum med De Gaulleom in Giraudom, čeprav pogajanja že več mesecev trajajo.

Izgube indijske vojske

Bangkok, 16. febr. s. Sir Allan Hartley, zastopnik vrhovnega angleškega poveljnika v Indiji, je izjavil na seji indijskega državnega sveta v New Delhiju, da je indijska divizija v borbah zadnje mesece izgubila 15.000 mož.

Danski konzulat v Harbinu

Helsingki, 16. febr. s. Doznava se, da je Danska sklenila ustanoviti svoj konzulat v Harbinu.

Gospodarstvo

Gospodarska bodočnost črne gore

Pod naslovom »Italija na drugi obali Adria« prinaša »Pester Lloyd« zanimiv članek svojega posebnega poročevalca s Cetinja. Poročevalec najprej opisuje zgodovinske vezi Črne gore z Italijo, ki so obstajale že v rimski dobi. Tudi v modernih časih so se te vezi nadalje razvijale. Že pred izbruhom prve svetovne vojne je bila ustanovljena italijansko-črnogorska družba »Società di Antivari«, ki si je nadela nalogo, pospeševati gospodarski razvoj te male države. Po prvi svetovni vojni je bila Črna gora priključena Jugoslaviji, razpad Jugoslavije pa je deželi zopet omogočil, da se v življenjskem prostoru Italije znova razvije kot samostojna država. Končna ureditev črnogorskega vprašanja bo izvršena po sedanjih vojni. Za sedaj vodi civilno upravo dežele komisariat pod vodstvom guvernerja generala Birolia. Komisariat je neposredno podrejen italijanskemu zunanjemu ministru in rešuje vsa administrativna in socialna vprašanja. Dežela šteje okrog 500.000 prebivalcev. Zaradi ugotovitve števila prebivalcev je v teku ljudsko štetje.

Italija skuša ustreči potrebam in željam domačega prebivalstva. Predvsem gre prazdvanje za tem, da se dvigne kmetijska proizvodnja

nja in s tem olajša prekrbna dežela z živili. Iz Italije so prispele znatne količine kromarje, ki je bila razdeljena prebivalstvu. Znaten pomen imajo v okviru črnogorskega gospodarstva gozdi. Po italijanskem vzorcu je bila ustanovljena gozdna mlina, ki ji pripadajo mladi Črnogorci, izolirani v italijanskih strokovnih šolah. Vršijo se priprave za obsejna dela za zboljšanje zemljišč. Posebno pozornost posveča uprava tudi gojitvi tobaka in raznim panogam domače delavnosti, zlasti izdelovanju preprog. V vsej deželi so v teku geološka izsledovalna dela z namenom, da se ugotove ležišča rud.

Veliko bodočnost ima črnogorska luka Antivari zlasti po sklenitvi posebnega italijansko-bolgarskega sporazuma o tranzitnem prometu, ki bo šel preko te luke iz Italije v Bolgarijo in obratno. V luki je Bolgarija dobila svobodno cono. Iz luke pa bo zgrajena moderna avtomobilska cesta preko vsega Balkana v Bolgarijo. Vse razvojne možnosti, ki se sedaj nudijo Črni gori, bo seveda mogoče doseči šele po sedanjih vojni. Italija pa si že sedaj prizadeva, da bo Črna gora čimprej deležna visokega razvite italijanske civilizacije.

Absorbiranje odvečne kupne moči v Nemčiji

Predsednik nemške Reichsbanke, državni gospodarski minister dr. Funk je te dni na običnem zboru delničarjev Reichsbanke napovedal nove ukrepe za povečano absorbiranje odvečne kupne moči v interesu stabilnosti marke. Med drugim je dejal, da je dosežena nemška valutna politika pokazala zadovoljive uspehe. Predvsem se je ohranilo popolno zaupanje nemškega naroda v vrednost svojih denarnih prihrankov, ki sloni na temelju stalnih cen in mezd. Ob koncu lanskega leta je bil uspeh te politike tem bolj viden, ker je v teku leta država le malo apelirala na novčanih banko in je tudi povečanje obkopa bankovcev manjšal kakor v prejšnjem letu. Po novem letu pa se je stanje kratkoročnih državnih papirjev pri novčanih banki še zmanjšalo za okrog 4 milijarde mark.

Štednja je lani še napredovala in je s tem nemški narod dokazal, da razume potrebo prostovoljne omejitve v potrošnji v korist financiranja vojne. Samo pri samopopravi hranilnicah so se hranilne vloge povečale v teku leta od 15 na 50 milijard mark. Ta znatna štednja izpričuje vero nemškega naroda v nespremenljivo vrednost prihrankov.

Denarni in kapitalni trg je danes izredno likviden in kritje državnih potreb na trgu ne povzroča nobenih težav. Zato pa stopa v ospredje vprašanje odvečne kupne moči, ki nima kritja v razpoložljivih potrošnih dobrinah. To vprašanje stopa v osredje v zvezi z rastočo obliko denarja pri zmanjšani možnosti potrošnje. Odvečna kupna moč je pojav, ki je neizogiben v vsaki moderni vojni. Zato se kaže tudi v vseh drugih državah. Različne pa so v posameznih državah posledice tega pojava na stanje valute, kajti napetost, ki nastaja zaradi likvidnosti denarnega trga in nazadujočega obsega razpoložljivih potrošnih dobrin, izhaja tendenco za zvišanje cen. Ta tendenca pa se ne more uveljaviti, če se izdajo potrebni ukrepi za pobjanje inflacijskega razvoja in če kaže prebivalstvo dovolj razumevanja in discipline. Naravna tendenca po izravnavi z dvigom cen se ne more uveljaviti zaradi obsežnega racionaliziranja vseh važnih potrošnih dobrin in diriganja proizvodnje in potrošnje ter kontrole cen in mezd. Ta tendenca pa se tudi ne more uveljaviti zaradi povečane neposredne in posredne obdavčitve in stalnega absorbiranja razpoložljivih sredstev na denarnem in kapitalnem trgu v korist države pri istočasni prepovedi zasebnih emisij in investicij za namene, ki niso važni v vojni. Temelji nemške valutarne politike so trdni, treba je le prilagoditi metode te politike nastalim spremembam na trgu.

Sprito mobilizacije novih delovnih moči in energij za oboroževalno proizvodnjo, ki bo povzročila še povečanje napetosti med obsegom razpoložljivih potrošnih dobrin in obsegom razpoložljivega denarja, bodo potrebni ukrepi za izravnavo te napetosti. V tej smeri so priprave že v teku in bodo ukrepi prinesli poostreno absorbiranje odvečne kupne moči. Minister je napovedal v tej zvezi nove ukrepe na davčnem področju. Nemčija se že ob izbruhu vojne ni ustrašila povišati davke. Ker se z davki zajemajo predvsem dohodki, je davčni odnos vzporedno naraščal z naraščajočim narodnim dohodkom. Tako se skoraj polovica vseh izdatkov države v sedanjih vojni krije z davki. Čim bolj pa narašča davčna obremenitev, tem važnejše je, da se davčni vijak privije na onih mestih, kjer se najbolj zbira odvečna kupna moč. To je potrebno tudi s socialnega stališča, da pretirano ali neopraceno obdavčenje ne povzroči opešanja delovne volje. Ne more biti dvoma, da davčna moč nemškega gospodarstva in nemškega naroda še nikakor ni dosegla skrajnih meja.

Gospodarske vesti

Izgledi za italijansko zunanjo trgovino. V listu »Corriere della Sera« je objavil poslanik Amadeo Giannini, ki vodi trgovinska pogajanja z inozemstvom, članek o izgledih italijanske zunanje trgovine v tekočem letu. Med drugim navaja, da je bila z zadnjimi trgovinskimi pogodbami dosežena konsolidacija dosežanjega trgovinskega prometa s posameznimi državami, pri čemer so bili kontingenti prilagojeni eventualnim spremembam uvoznih in izvoznih možnosti. Tudi v bodoče bo prevladoval gospodarski promet z Nemčijo in z deželami, ki jih je zasedla Nemčija. Za Belgijo, Nizozemsko in Norveško so določeni posebni kontingenti. Odslej tvori Nemčija z zasedenimi deželami v pogledu zunanje trgovine gospodarsko enoto. Sprito popolnega soledovanja obeh obeh držav je pričakovati, da se bo trgovinski promet z Nemčijo v letošnjem letu še razširil, če ne bodo nastopile nepredvidene motnje. V trgovinskem prometu z Madžarsko, Rumunijo in Slovaško, ki se je zadnja leta dvignila, ne bo prišlo do bistvenih sprememb.

Priprave za spomladno setev. Iz Rima poročajo, da je kmetijski minister poslal prefektom v pokrajinah nova podrobna navodila za spomladno setev. Z jaro pšenico posejana površina se mora na ta način povečati, da se bodo preorali bivši pašniki. Nadalje se bo morala povečati

površina, posejana s kromarjo, in deloma tudi s stročnicami in krompirjem. Površina posejana z rižem ne bo povečana, pač pa je predvidena večja površina za sladkorno peso.

Pospeševanje ribolova v Italiji. Znani milanski gospodarski list »Sole« se obširno peča z vprašanjem pospeševanja ribolova v Italiji. Med narodi, ki se pečajo z ribolovom, je glede števila prebivalstva, ki živi od ribolova, Italija v svetu na tretjem mestu, in sicer za Japonsko in Sovjetsko zvezo. Donos ribolova pa je še razmeroma majhen in odpade na enega ribiča na leto le 1,6 tone, kar je v zvezi z omejenimi možnostmi, ki jih nudi ribolov v italijanskih volah. Donos ribolova pa se da še znatno dvigniti in celo podestovati. Seveda tako povečanje donosa ni mogoče doseči v vojni. Sedanja vojna predstavlja precejšnjo obremenitev za ribolov, tem bolj, ker se mnoge ribe v Sredozemskem morju love ponoči z lučjo. Navzile predpisom o zaletnitvi je uspešno ohraniti ta način ribolova in so bili doseženi znatni uspehi z novimi polvodnimi svetilkami. Znato povečanje donosa se da doseči zlasti pri ribolovu v vodah Dalmacije. Pred izbruhom vojne je bilo v Italiji 1.700 ribičkih obratov in je Italija v pogledu ribolova med sredozemskimi državami na prvem mestu. Pred vojno so se hrvaške ribiške ladje z uspehom udeleževale tudi v loviščih pri Islandu in Novi Fundlandiji.

Iz Italijanskega gospodarstva. Železarska in elektrarnaška družba »Terni« je te dni imela izredni občni zbor, na katerem so delničarji končno sklenili o obsegu povišanja glavnice. Glavnica bo povišana od 1200 do 1500 milijonov lir, in sicer z izdajo novih delnic, ki jih bodo lahko vpisali stari delničarji v razmerju 4:1.

Podružnica dunavske paroplovne družbe »Sinda« v Zagrebu. Italijanska družba za dunavski ladijski promet »Sinda« v Rimu je ustanovila v Zagrebu svojo podružnico. Podjetje se bavi z rečno plovnob na Dunavu in bo hrvaška podružnica skrbela za prekladanje blaga v hrvaških rečnih lukah.

Razširjenje delokroga tvrdke Montecatini na Hrvaškem. Podružnica znane milanske družbe Montecatini za rudarsko in kemično industrijo v Zagrebu je razširila svoj delokrog. V trgovinski register je bilo vpisano, da spada v delokrog podružnicami tudi postavitve in obratovanje tvornice superfosfata, žveplene kisline in modre galice.

Sklenjenje švicarske zunanje trgovine. Zaradi razširjenja vojnega področja na zapadno Sredozemlje in lanskem decembru se je v januarja švicarska trgovina z inozemstvom sklenila. V primeri z decembrom je švicarski izvoz nazadoval za 28%, in sicer od 179.0 na 123.1 milijona frankov, švicarski uvoz pa nazadoval od 172.4 na 156.9 milijona frankov.

Dveletno obvezno delo v Franciji

Pariz, 16. febr. s. Ob objavljenju zakona, ki uvaja v Franciji dveletno obvezno delo za mladeniče razrelov 1920/1921 in 1922, podčrtavajo listi, da je mobilizacija mladih francoskih letnikov za delo v Franciji ali v Nemčiji v tovarnah, ladjedelnicah ali na polju, socialno pr

E. Josin:

Stara Ljubljana

VIII.

Denarni zavodi

Marsikoga bo zanimalo tudi, kako je bilo z denarnimi zavodi v Ljubljani pred 70 leti. Bila sta ta časa samo dva denarna zavoda, in sicer Kranjska hranilnica in Obrtno pomožno društvo.

Kranjska hranilnica je bila ustanovljena leta 1820. Pred 70 leti je bil predsednik pri tem zavodu Vincenc Seunig, hišni pomočnik v Ljubljani — nasproti hiše »Balthaus«, kjer je sedaj Dramski gledališče. Pozneje je bil predsednik: Aleksander Držić, žitni trgovec in posestnik, bogat človek, a zelo ščedljiv. Bil je namreč miselnost; Alčesovec ga je v svojem življenjskem časopisu vedno zbadal ter ga imenoval »Ale's nader Koruzar«. Držić se ni čutil, ostal je sam; njegovo premoženje so porabljali njegovi sorodniki na štje skom. Po smrti Držića je postal predsednik Josip Luckman, posestnik in bankir v Selenburgovi ulici.

Stara zastavljalnica

Kranjska hranilnica je vztrajala še pred 60 leti z zastavljalnico, katere je potem opustila. Ob ukinitvi je izročila vse male zastavljane predmete brezplačno zastavljalcem ter s tem veliko pomagala ljubljanskim revežem. Kranjska hranilnica je mnogo stala za Ljubljano in za kranjsko državo. Sezidala je veliko poslopje v Vegovi ulici za ljubljanske realke, nadalje lepo poslopje za onemogle, ki sili zaradi kot bolnica za ženske bolezni, in razdelila vsako leto velike zneske v dobrodelne namene. Kranjska hranilnica je prešla v današnje poslopje v Pucničevi ulici leta 1890. Poslovanje Kranjske hranilnice je prevzela Hranilnica ljubljanske pokrajine.

Društvo za denarno pomoč obrtnikom je bilo — prav do leta 1870 — edini denarni zavod poleg Kranjske hranilnice v Ljubljani. Prvi predsednik tega zavoda je bil Jan Nep. Herak, vaj. čeh, rokovitar. Preselil se je iz Mozavske v Ljubljano. Njegova hči Marija se je poročila z Ivanom Murnikom tajnikom trgovske in Obrtne zbornice. Gospa Murnikova je bila odlična dama, visoke rasti ter prav priljubljena in obče znana v Ljubljani. Ustanovila je razne kulturne in dobrodelne zavode. Ni bila pri družini samo predsednica, ampak je tudi sama delovala pri veseljih in zbirkah. Umrila je leta 1894 — ter bila pokopana pri Sv. Krištofu, odkoder so pozneje prepeljali njene in njenega soproga zemeljske ostanke na pokopališče v Radovljico.

Društvo je pozneje sprejelo naslov »Obrtno pomožno društvo«. Zadnji predsednik je bil Anton Krečič, krznar in trgovec v Ljubljani. O. P. D. je prevzela leta 1920, ustanovljena Obrtna banka.

Kmetijska posejilnica ljubljanske okolišce se je ustanovila leta 1881. Seli so se župani ljubljanske okolišce dne 18. septembra 1881 ter sklenili ustanoviti posejilnico. Uradni prostori so bili v pritličju Iv. Knezeve hiše na Gosposveti cesti. Prvi predsednik je bil Anton Knez, ki je umrl leta 1892, ter zapustil vse svoje premoženje Slovenski Matiji v Ljubljani. Po smrti Antona Kneza je postal predsednik posejilnice njegov brat Ivan, ki je obdržal predsedništvo do svoje smrti leta 1926.

Avstro-ogrška banka, filijalka v Ljubljani je imela prvotno svoje prostore v Gregorčevi hiši, Pred škofijo št. 15 v I. nadstropju. Pred 50 leti je banka sezidala svoje poslopje v Knafličevi ulici.

Pred 70 leti je bil ravnatelj tega zavoda M. Gottlob, pozneje Mühlbauer; zadnji ravnatelj tega zavoda je bil F. Gregorič, ki živi kot upokojenec v Ljubljani. Omeniti moram še en zavod, ki se je ustanovil pred 70 leti, a je kmalu ukinil svoje delovanje, to je Ljubljanska eskomptna banka, ki je imela svoje prostore na Mestnem trgu. Zaradi malega poslovanja in defraudacije nekoga nepoštenega uradnika je banka ukinila svoje poslovanje.

V Ljubljani so bile pred 70 in 60 leti tudi zasebne banke, in sicer banka I. C. Mayer na vogalu meščanske hiše v Stritarjevi ulici ter banka Josipa Luckmana v stari Luckmanovi hiši v Selenburgovi ulici. Banko I. C. Mayer je prevzela pozneje Prometna banka na Dunaju kot svojo filijalko v Ljubljani. Luckmanovo pa je prevzel Kreditni zavod za trgovino in industrijo.

Zavarovalnice

Zavarovalnice proti požaru in za življenje so bile naslednje:

Zavarovalna banka »Slavija« v Pragi, filijalka v Ljubljani, je začela poslovati pred 70 leti. Ravnateljstvo je prevzel Ivan Hri-

bar ter vodil zavarovalnico od leta 1876—1921. Banka »Slavija« je sedaj samostojna ter posluje v svoji krajini novi palači.

Assicurazioni generali Trieste, filijalka v Ljubljani, zastopstvo je imela dolgo časa privatna banka in menjalnica I. C. Mayer. Leta 1882 pa je prevzel zavarovalnico kot direktor I. C. Röger, moj sošolec na ljubljanski realki. Banka ima sedaj svoje prostore v lastnem poslopiju na Marijinem trgu.

Zavarovalnica »Riunione Adriatica di Sicurtà Trieste«, filijalka v Ljubljani. Za-

stopstvo je imel dolgo časa Ivan Perdan, veletrgovec v Ljubljani; pisarniški prostori so bili v bivši Mahrovli hiši na Kerkovem trgu. Pri tej banki je bil dolgo časa uradnik Janič. — Banka ima sedaj svoje lastno poslopje v Beethovni ulici.

Vzajemna zavarovalnica v Građu, filijalka v Ljubljani. Zastopnik te zavarovalnice je bil dolgo časa Hudabivnig, potem Viktor Moro, oče dr. Viktorja Moroja, odvetnika. Zavarovalnica je sedaj prevzel Narodni zavarovalni zavod v Rimu, filijalka v Ljubljani.

Italijansko ljudstvo v vojni

Kakšna je podoba ljudskega življenja v Italiji v času današnje vojne? Kako živi v Italiji preprosto ljudstvo? Kako je z njegovimi koristmi, kakšna je njegova hrana in kakšne so njegove zabave? — se vprašuje v tozadnjem članku rimski dopisnik »Pester Lloyd«. Ta vprašanja človek, ki pride iz Italije, čisto sliši, in ne samo na Madžarskem. Skušajmo torej nanje kratko odgovoriti.

Vsek Italijan se zanima za vojne dogodke. O tem se lahko prepriča človek vsak dan ob eni uri popoldne, ko oddajajo po radu poročila Glavnega stana Oboroženih sil. Vrat do deset minut pred 13. uro se napolnijo v Rimu in drugih italijanskih mestih kavarne in javni lokali: bari, radijske poslovalnice in tudi zasebne hiše. Ljudje čakajo na dano znamenje. V manjših krajih pa se zbirajo gručice ljudi na trgih, kjer so nameščeni javni zvočniki. Z zadržanim dihom in molče poslušajo novice. Nihče jih k temu ne sili, njih poslušanje je prostovoljno. Vsak se očividno zaveda, da je v tem poročilu, ki ga oddaja radio, tudi zanj mnogo zanimivega. Saj ima marsikdo iz množice poslušalcev svoja na bojišču v Afriki, v Rusiji, na Balkanu, na velikih morjih, če ne svojca: sina, moža, brata, pa vsaj sorodnika, ki mu je pri srcu usoda njegovega življenja.

V trgovinah, trgovinah, na visokih stolih dobi človek, če vpraša po tem ali onem človeku, odgovor, da je vpoklican. Beseda »richiamato« je ena izmed besed, ki so danes v Italiji najčesteje v rabi. Menda ni delavnice, kmetije, nobene delavske in poljedelske družine, ki ne bi imela vsaj enega izmed svojih članov pod orožjem. Ta vojna, izjavljajo ljudje, ki imajo pravo delati primere, posega nedvomno globlje v ljudske plasti kakor svetovna vojna 1914—1918. Ta vojna je za Italijo pravačta ljudska vojna.

Zadržani italijanski ljudski množice v tem vprašanju pomeni za mnoge pravcato iznenadenje. V začetku vojne so pesimisti javljali, da bo rigorozna odmera življenja v Italiji nemogoča, ker se množice ne bodo hotele pokoriti. Blatilo so Italijo tudi s krilatico, da italijanski narod ne bo nikoli sprejel sistema živilskih nakaznic. V resnici se je zgodilo nabor. Italijanske množice so se neverjetno hitro spoprijaz-

nile s sistemom živilskih nakaznic in ta sistem deluje v vseh krajih Italije popolnoma zadovoljivo. Položaj glede živil je to zimo v Italiji nedvomno boljši kakor pretečeno leto. Prebivalstvo velikih mest vzdržuje s prebivalstvom na deželi tesne stike. — Posledica tega je, da so ljudske množice v Italiji glede prehrane na boljšem kakor meščani.

Glede zabav pa so Italijani prej ko slej skromni in so v vojni, če moremo to reči, postali še skromnejši kakor so bili poprej. Ljudske veselice, ki so prej sestojale v glavnem iz pojedini ter zaigavanja umetnih ognjev, so v sedanjih vojni popolnoma odpadle. Sloviti trg za Befano na Piazzii Navoni v Rimu je v božičnih praznikih popolnoma odpadel. Tudi drugi slabi prazniki se v prestolnici ne obhajajo več. Enako je tudi v drugih mestih, v Benetkah, Firenci, Sieni, Neaplju in drugod, kjer zaradi vojne ne obhajajo nobenih tradicionalnih ljudskih praznikov več. Edina zabava ljudstva je kino in športne prireditve. Italijanski kinematografi pobirajo zelo nizko stopnino in so v tem pogledu gotovo najcenejši v Evropi. V Rimu je nestete teh ustanov.

Na programu so samo filmi domačega izdelka in treba je s pohvalo omeniti, da so ti filmi vsako leto boljši. Tudi tukaj je sila postavila čednost na pravo mesto.

Nogomet je v Italiji slej ko prej priljubljen. Sportni stadion v VII. Flaminiji v Rimu je sicer manjši kakor podobne naprave v drugih evropskih vele mestih, vendar se primeri, da se na njem zbere na dan posebnega športnega dogodka 20 tisoč gledalcev. Na tem stadionu se je nedavno odigrala nogometni dvoboj med mornarji in letalci. Zmaga je mornarica. In ljudje so vpili: »Evviva la Marina!« Velja pripomniti, da je bilo polovico občinstva iz vojaških krogov, med njimi ne malo ranjencev in rekonvalescentov z obvezanimi glavami in rokami. Tudi tukaj so bili vidni sledovi vojne. Vojna je v Italiji marsikaj spremenila. Samo ljubki značaj italijanskega ljudstva je ostal od vse nedotaknjen in to čuti tujec v Rimu ob vsakem koraku. Tako premaguje italijansko ljudstvo vojni čas in njegove tegobe z zaupanjem v boljšo bodočnost večne Italije.

Mornarica v službi Rdečega križa

Organizacija mednarodnega odbora Rdečega križa v Zenevi se je v teku vojne z razširjenostjo bojišč vedno bolj razvijala. Medtem ko je splošna posredovala obveščevalno službo med internirani in vojnimi ujetniki na eni strani in njihovimi svojci na drugi, se je kmalu razvila široko zasnovana pomožna akcija za posredovanje paketov vojnim ujetnikom in internirancem. Temu načinu človekoljubnega udejstvovanja pa so stale na poti mnoge večje težave kakor posredovanju pismenske pošte. Zlasti za prevoz paketov čez morje je bilo treba imeti na razpolago precejšnjo množico ladijske tonaže, kajti paketi za vojake v primeru z njihovo vsebino in težo zavzamejo neprimerno velik prostor. Odprava pošilk po redno vozečih obalnih parnikih in jadrihacih torej ni zadostovala, vendar se mednarodni odbor Rdečega križa dolgo ni mogel odločiti, da bi prevzel finančni tveganje z nakupom ladij. Šele v začetku lanskega leta se je posrečilo mednarodnemu odboru Rdečega križa pridobiti 7 manjših parnikov, ki so vozili pod portugalsko, švedsko in špansko zastavo, z 8400 brutoregistrskimi tonami, kolikor vsebujejo imenovani parniki, je bilo možno do konca novembra lanskega leta med Lisbno, Marseillem in Genovo napraviti 119 voženj in prepeljati 65.000 ton daril. Od tega odpade glavni del pošilk na posredovanje angleškega Rdečega križa, in sicer okoli 40.000 ton.

Ker se je vojna vedno bolj širila, tako majhna mornarica ni mogla več zadostiti vsem zahtevam, zaradi česar so začeli misliti na nabavo lastnih parnikov. Kljub naraščajočemu pomanjkanju ladijskega prostora na svetovnih morjih se je mednarod-

nemu odboru Rdečega križa konec lanskega leta posrečilo dobiti prvo ladjo. V ta namen je bila v Baslu ustanovljena Ustanova za prevažanje transportov Rdečega križa, ki je bila pravno pooblaščen, kupiti belgijski parnik, ki je ležal v pristanišču v Casablanci. Parnik je dobil ime »Karitas 1« in je šel 24. decembra prvič na pot pod švicarsko zastavo iz Lisbone v Marseille. Že januarja lelo je prvič prek Atlantskega. Ladja je bila spuščena v morje leta 1903. In ima 2550 brutoregistrskih ton. Ker omenjena ustanova ni mogla položiti vsote dveh milijonov švicarskih frankov, je prodajalec dobil pravico, da lahko parnik prvenstveno odkupi. Kupec pa lahko še tri mesece po končani vojni parnik vrne prodajalcu. Tehnično vodstvo na parniku je prevzela švicarska paroplovna družba v Baslu, odgovornost za parnik, ki ima poleg švicarske zastave tudi zastavo Rdečega križa, pa nosi mednarodni odbor Rdečega križa.

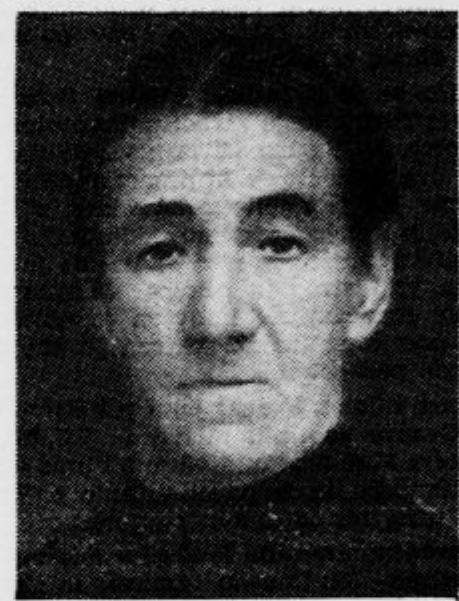
Oddelek za pomorske transporte v mednarodnem komiteju Rdečega križa se sedaj ukvarja z vprašanjem lastne pomorske zveze z Daljnim vzhodom, kjer se je tudi že vojna razplamtela z vso silo. Doslej je bilo možno tja pošiljati razmeroma majhne pošiljke, kajti bili so na razpolago samo parniki, s katerimi so se izmenjavali diplomati vojujočih se držav. V atlantskem ladijskem prometu je po vstopu Zedinjenih držav v vojno za švicarsko plovo nastal nov položaj, in sicer se je morala švica zavezati, da bo na svojih parnikih prevajala določeno množino pošilk Rdečega križa iz Amerike v Evropo. Po Rdečem križu pa se bodo pošiljali paketi tudi v obratni smeri.

Angleški vojaki ujeti v Tunisu se izkrcavajo v neki italijanski luki

Devetdesetletnica ge. Marije Potočnikove

Večkrat beremo v novinah o življenjskih proslavah 50., 60. ali 70-letnikov, a redke so proslave mater, ki jim je bilo življenje posuto bolj s trnjem kakor z rožami, pa so dočakale zdrave 90 let. Ena takih naših mater je gospa Marija Potočnikova, ki stanuje v Bethovni ulici št. 16 pri svojem sinu Janku, bančnem uradniku v pokouju.

Jubilantka se je rodila 18. februarja 1853 v Železnikih kot hčerka fužinskega delavca Preva, ki je s pridnostjo in varčnostjo vzgojil osem otrok. Bila je druga hči, ki je očetu pomagala do 22. leta, potem pa se je poročila s ključavničarjem Francem Potočnikom. Zaradi slabih življenjskih razmer sta morala zapustiti domači kraj in sta se preselila v Bohinj, kjer je dobil mož službo v tovarni. Peš sta se podala iz Železnikov čez sorško planino vsak z enim otrokom na hrbtno. Tako so tudi prihajali na obisk domov, posebno za velikonočne praznike. Pot je bila dolga sedem ur. Spotoma so se ustavljali v Sorci v znani gostilni pri »Grotu«, kjer je gospodar še tolkel tirolščino. Nekoč so ga vprašali, kaj imajo za kosilo in gospodar je rekel: »Včeraj smo peči stovhen, lahko vam ogrejemo mulce.« (Včeraj smo prašiča klali, lahko vam ogrejemo krvavice.) Seveda so se jih poslužili.

Ko je v Bohinju pogorela tovarna, se je družina preselila na Jesenice. Otroci so odrasli, šli v tovarno in dobro zaslužili. Jubilantka pa je pridno gospodinjila in redila vsako leto prašča in kokiše, da je bilo vsega dovolj pri hiši. To so bili dobri časi. A družini nista priznala štirih hčere in smrt. Umrta sta dva sinova in štiri hčere. Mož ji je umrl leta 1921 in tedaj se je preselila v Ljubljano k sinu kjer živi ves čas skupaj. Če povemo, da je do zadnjih Vseh svetih živeča šla vsak dan iz petega nadstropja k frančiškankam v cerkev in nazaj sama, vidimo, da je 90letna prava gorenska korenina, ki je sicer zadnji čas težko nosijo noge; glas, sluh, vid in um so pa še sveži.

Sinovom in njih družinam želimo naj jim Bog še dolgo ohrani dobro molo!

Iz Hrvatske

Simbol hrvatske borbenosti in junaštva. Pod gornjim naslovom objavlja »Hrvatski narod« poročilo o junaški žrtvi hrvatskih čet pri obrambi Stalingrada. Med drugim navaja naslednji odstavek »Deutsche Allgemeine Zeitung«: »Ko se je stalingradska borba približevala koncu, je dobil hrvatski polk poziv, da se manjši del vodilnih sil, ki so potrebne za novo formiranje polka,

umakne in prepelje z letali. To je bilo ponosno odklonjeno. Le en sam pripadnik polka je bil določen z žrebom, da odnese v domovino zadnje pozdrave njenih junaških sinov.«

V spomin stalingrajskim junakom. Predzadnji soboto so se v vseh zagrebških vojašnicah na svečan in dostojen način spomnili junaštva hrvatskih borcev pri Stalingradu.

Poročnik Krsto Radmilov padel. Pred dnevi je padel v borbi s partizani rez. poročnik Krsto Radmilov, slušatelj zagrebškega vseučilišča in uradnik finančnega ministarstva. Krogla ga je zadela naravnost v srce. Svečan pogreb, ki se ga je udeležilo mnogo častnikov s poveljnikom polkovnikom Radlom na čelu, je bil v Tuzli.

Največja mostarska znamenitost je vsekakor stari most. Pred sedanjim kamenitim mostom je bil lesen, ki je visel na železnih verigah. V drugi polovici 16. stoletja se je most tako pokvaril, da je ljudi prevzemal smrtni strah, ko so hodili čezenj. Zato so Mostarci naprosili sultana Sulejmana za novo most, ki je bil zgrajen leta 1566. Zgradi ga je znani turški stavbenik Hajrudin. Most ima eno okno, dolg je 29 metrov, visok pa 19 m.

Samobor se poteguje za mestne pravice. Predzadnji nedeljo je bilo v Hrvatskem domu v Samoboru veliko zborovanje prebivalstva z namenom, da se Samobor proglasi za mesto.

Mostarčani mnogo kade. Po statističnih podatkih je bilo lansko leto v Mostaru prodanih za 25.743.388 kun tobačnih izdelkov. Razen tega je glavna zaloga monopolskih izdelkov prodala za 4.244.100 kun cigaretne papirja.

Svojevrsna kazen za tihotapce. Sarajevska policija je uvedla nov način kaznovanja za tihotapce in veržnike s tem, da jih poleg denarne kazni in zaporu vodi na ulice, kjer morajo čistiti sneg. Tihotapci so izzvali med meščanstvom mnogo zanimanja in veselja.

Velik uspeh zagrebških pevcev v Bukarešti. Kakor znano so v Bukareštanski kraljevi Operi gostovali ge. Vilma Nožinićeva in Mila Kogejeva ter gg. Josip Gostić in Rudolf Župan. Časopisni kritiki so napisali laskava priznanja zagrebškim pevcom.

Izšel je peti roman »Dobre knjige«

Februarski zvezek DK prinaša

Jack Londonov eksotični roman

»JERRY Z OTOKOV«

Naročniki DK dobe novi roman te dni dostavljen na dom. Oni, ki prihajajo po knjigi sami v upravo naših listov, lahko dvignejo od danes naprej tudi februarški roman.

V podrobnih prodaji se dobi »Jerry z otokov« v vseh knjigarnah. Broširana knjiga velja 10 lir, vezana in na trpežnejšem papirju tiskana pa 25 lir.

Luigi Salvatorelli, Oris evropske zgodovine

Historične publikacije zavzemajo pomembno mesto v italijanskem založništvu in vzbujajo upravičeno pozornost doma in v tujini. Najvišji znanstveni zavodi oskrbujejo svetovno važne rimske vires, zasebna podjetja pa zalagajo velike enciklopedične zasnove, kot je n. pr. Barboglioova univerzalna zgodovina, in manjše kot n. pr. Federzonjevi »Grandi Italiani«. Vse to priča o živahnem zanimanju za historično snov, ki je, kakor kaže, našla tehtne avtorje in hvalečne bralce. Dočim je v Nemčiji po 1918 prizadevanje za »Weltgeschicht« popustilo in se je tamošnje zgodovinske pisarje posvetilo bolj filozofski in sociološki analizi preteklosti, odvrtačujoč se od pozitivizma, in za razliko od Francije, kjer so se velike kolekcije (n. pr. Evolution de l'Humanité) omejevale v glavnem na eksaktno informacijo, opuščajoč idejno poglobitev so se italijanski interpreti hoteli okristiti z izkušnjami obojih. Plod takega posrečnega eklekticizma je pričujoče delo, ki sicer nima značaja kake znanstvene študije, a je pisano z virtuoznostjo, ki zasluži pozornost. Avtor najnovejšega »Profilo della storia d'Europa«, ki sodeluje tudi pri obširni Mondadorjevi »Storia d'Italia illustrata«, je pripravil za založbo Einaudi zajeto knjigo; na 1250 straneh podaja celoten pregled zgodovine starega kontinenta od prehistorije do izbruha sedanje vojne. Prof. Salvatorelli se nam razodeva v tem priročniku kot presenetljiv mojster sinteze. Njegovo obravnavanje obsega vsa področja človeške dejavnosti: Od vojne in politične do filozofske in umetniške zgodovine upošteva pisec v zrelem izboru vsa,

KULTURNI PREGLED

Obnovitev Ogrinčeve veseloigre

Josipa Ogrinca ljudska veseloigra »V Ljubljano jo dajmo« je spomin iz čitalniške dobe; pozna ga staro in mlado. Igra je prelomila prav zares vse naše odre in odrice od Ljubljane do zadnje hribovске vasi. Je prav tako ljudska kot »Matitek se ženi«. Ali pa mogoče še bolj. In morda je to neke izuzakonjen krogoteč, da se je morala vrniti po telihih blodnjah na naš glavni oder, da jo tam na novo prekujejo in da bo v tej novi obliki: šla pomlajana in poboljšana znova na romanje. Kdo ve?

»V Ljubljano jo dajmo« je veseloigrica, ki pokaže, ako pride mlado dekle po raznih ovirah, s pomočjo pomote v osebi, do pravega ženina. O poteku dejanja torej ni mnogo reči in igri ni moči očitati, da bi prišla zaradi svoje tehtnosti na spored, pač pa bolj kot literarno zgodovinski spomin na čitalniško dobo.

Igra?

Tako se ti zdi, kakor bi odprl iz dolgočasja v rdeč žamet vezan družinski album svoje babice, z od časa obledelimi fotografijami, kjer gravitacijsko stoji ali sede stara, re tete in strici, slovesno »poštirkano«, in pred tabo vstane spomin na tisto dobo. Na njeno, v črke spone to — se — ne — spodobiti! uklenjena pravila meščanskega življenja. In potem sprč's vzmet in v albumu skrivni mehanizem ti zaigra s tenkim trepetajočim glaskom kak sentimentalni napoj pozabljen napev.

Taka je igra: v babčinem šumečem svilenem krilu, s čipkasto aybico, z rokavica,

mi na pol prsta, z dedovim cilindrom in dolgi jupičem in vsem, kar spada zraven.

V zvezi s to uprizoritvijo moramo malo spregovoriti o režiserju Milanu Skrblniku, čigar režijsko delo se posebno v zadnjih letih — z nekaj izjemami — giblje izključno na polju domače dramatike.

Že od svojih prvih režij dalje — za njim je že nekaj let 25 letnica njegovega odrskega dela — je posvetil svoje režijsko delo

Režiser Milan Skrbnik

predvsem Cankarjevimi dramam, pa tudi našim novejšim in najnovejšim mladim dramatikom. Z odrsko izkušnostjo, ki jo prinašajo leta in dela, je znal vedno pravilno svetovati, posebno z dramaturškega stališča, ki je za učinek in uspeh dela odločilnega značaja in zahteva specifičnega studija in daru, ki ga marsikateri naših mladih dramatikov še ne obvlada s svojim prvencom. Izjeme so seveda predvsem tisti, ki imajo neposreden stik z gledališčem, kjer si lahko pridobijo potrebno tehnično znanje in spretnost.

Tako je šlo veliko iger preko našega odra, ki jim je kumoval Milan Skrbnik. Znal jih je dramaturško prirediti in jih prilagoditi zahtevam odrske izpolnitve. Starim in najstarejšim pisateljem iz čitalniške dobe — mednje spada Josip Ogrinec — je pripomogel do nove veljave, prav kakor je mladim in najmlajšim pripomogel z marsikaterimi rešitvami in opornimi prizori do uspeha.

Njegova dramaturška predelava veseloigre »V Ljubljano jo dajmo« je stremela predvsem za tem, da bi zmanjšala in igrila nahajajoče se monologe na čem manjšem številu. Po današnjem odrskem pojmovanju je monolog osebe prisiljena in nenaravna stvar. Zato je napravil režiser iz prvga, materinega monologa v 1. dejanju — »dilog z dekle Nežo«. — Da bi bil zapletek z Vrednjakom očitnejši in zato razrešitev vozla v 3. dejanju vplivnejša, je uvedel novo osebo, Maričino sestro Ceno, ki je poročena v Ljubljani. — V originalu presentimentalni dialog med Mirkom in Marico je nekoliko omilil, da vpliva naravnost, — Očetov — (Srebrinov) monolog v začetku 3. dejanja je spremenil v dialog z ženo Rotijo, na katerega naveže dialog obeh v ori-

ginalu. Maričin monolog v 2. dejanju je nadomestil s popolnoma novim prizorom — Monologa komičnih figur — hlapca Pavleta in deklet Neže — je ohranil.

Konec je spremenil v tliko, da se ženinova — Snocjeva — poštenost in nedolžnost pri zapletu z Vrednjakom čim bolj plastično izkazuje. Konec je zaključil s spevom »Stoj, stoj, Ljubljana«.

Uprizoritev postavlja v tisti čas, ki ga je, menil avtor, t. j. sred 19. stoletja. Zato tedanja nošnja Ker se po avtorju godi stvar v manjšem mestu na Kranjskem, okoli v 1. in 3. dejanju ni čisto kmečko, temveč napol mestno. — 2. dejanje se godi v Ljubljani, zato seveda tudi v času primernem okolju in takšnih nošnjah in maskah.

Poudarek režije ni v komiki, temveč v družinski drami, ki je le prepletena z zabavnimi dogodki in osebami.

Bahškega, oblastnega, a srčno dobrega »Gospodina Srebrina igrata Cesar. Mater, ki je za hrbtno strogega očeta na hčerkin strani, bo prikazala Pol. Juvanova, otroška talno hčerko Marico, pa Levarjeva. Njenega ljubega, advokata Snocja, igrata Drenovec, hčer, v Ljubljani poročeno sestro Ana pa Starčeva. Pobožno dekle Nežo bo predstavila Rakarjeva, nagajivega in prikupnega hlapca Pavleta pa Peček. Nastopili bodo še: Notar — Košuta ter Gorinšek in Benedičič kot soseda.

Delo bo insceniral inž. arh. E. Franz. Maša Slavčeva.

Vaše razvedrilo naj bo »Dobra knjiga«

Kronika

* Šef kabinele pravosodnega ministrstva. Za šefa v ministrstvu za pravosodje je bil imenovan dr. Dino Mandrioli, predsednik kasacijskega sodišča v Rimu. Istočasno je bil imenovan za tajnika kabinele justičnega ministrstva dr. Giuseppe de Majo.

* Nov državni podtajnik v ministrstvu za prosveto. Izšel je dekret o imenovanju novega svetnika Guida Rappolija, ravnatelja liceja »Giulio Cesare« v Rimu za državnega podtajnika v ministrstvu za narodno vzgojo. Istočasno je bil imenovan nar. sv. G. D. Pellegrini, prof. univerze v Napoliju, za državnega podtajnika v finančnem ministrstvu.

* Nov državni podtajnik v ministrstvu za ljudsko kulturo. Za državnega podtajnika v ministrstvu za ljudsko kulturo je bil imenovan nar. sv. dr. Renato Rinaldi. Rinaldi spada med najbolj zveze čisto straje v Italiji. Udeležil se je vojne pohoda v Grčijo kot prostovoljec.

* Poslanik Guariglio v parlamentu. Pri papežu. V oči je sprejel ta dni v poslavljeni avdiciji poslanika Guariglio, ki je doslej zastopal italijansko državo pri Sv. stolici.

* Smrt znanega novinarja. V Rimu je umrl novinar Vincenzo Turco, eden najbolj znanih novinarjev v italijanski prestolnici. Narodil se je v Napoliju leta 1882, večino svojega življenja pa je preživel v Rimu.

* Predavanje dr. Clodiusa v Milanu. Nemški opolnomočeni minister za trgovino dr. Clodius je ta dni predaval v Milanu o temi »Nemčija v štirih letih vojne«. Dotaknil se je vseh političnih, vojaških, gospodarskih in trgovinskih vprašanj z ozirom na Nemčijo in vso Evropo. Na koncu je naslovil na prijateljsko, ki veže Führerja z Ducejem, prisrčne besede in je sklenil z zagotovilom, da bosta Italija in Nemčija zmagali v tej vojni.

* Nov vojni red na Progi Trieste-Istria. Od 15. februarja dalje je stopil v veljavo novi vojni red na železniški progi Trieste-Trieste. Sprememba voznega reda se tiče vlakov, ki vozijo v Umago, Pirano in Polo.

* Stenske preproge Kvirinala v kulturnem filmu. V rimskem Kvirinalu so te dni snimali stenske preproge, ki krasijo dvorane Kvirinalske palače. Kralj in Cesar je dal za snemanje filma posebno dovoljenje. Besedilo za film je sestavil Antonio dell'Anno v sodelovanju z znanim italijanskim gubelnškim preprogarjem Erolom Eroljem.

* Prijava likerjev in žganih pijač na zavezo zaveznikov. Glede na dejstvo, da je z odredbo pristojnih oblasti blokiran promet z likerji in žganimi pijačami, opozarjajo na pristojnem mestu, da se ta odredba ne tiče zaveznikov, ki niso dolžni prijaviti svojih zaloz žganih pijač kakršne koli vrste.

* Sestanek kmetovalcev v pokrajini Trieste. Prefekt in zvezni tajnik v Triestu sta sklicala kmetovalce svojega področja na skupni sestanek, kjer so obravnavali organizacijo poljskih del v letošnjem letu. Prefekt Ekke Tamburini je naslovil na kmetovalce tople besede ter jim priporočal, naj ukrepanje vse, da bo tudi kmetijska stroka prispevala svoj delež k zmagi.

* Razstava slikarja Galilea Chinea v galeriji Trieste. V ponedeljek 15. februarja so otvorili v galeriji Trieste razstavo slikaršinskih del florentinskega umetnika Galilea Chinea.

* Razstava italijanskih umetnikov pod orožjem na Dunaju. V prostorih bivše cesarske palače na Dunaju so otvorili v nedeljo 14. februarja razstavo italijanskih umetnikov pod orožjem. Razstavo, ki je dosegla že prejel velik uspeh v Berlinu in Monakovem, so ob otvoritvi obiskali predstavniki oblasti, mnogo visokih oficirjev nemške vojske in predstavniki narodno-socialistične stranke. Razstavljena dela je tolmačil italijanski novinar Francesco Saporiti. Razstava ima, kakor poročajo, že prve dni mnogo hvalnih obiskovalcev.

* Otvoritev akademskih let v p. p. žvi. Znanstveniki akademij. V nedeljo 21. februarja bo papež osebo otvoril novo akademsko leto papeževih znanstvenih akademij. Otvoritvene svečanosti bodo v sedežu ustanove, kjer bo imel papež »otvoritveni govor«.

* Kje so posmrtni ostanki Giorgionea? V Castelnuovo Venetici so zadnje čase iskali smrtne ostanke Giorgionea, ki je umrl zaradi kuge leta 1511. Njegovo truplo so baje pokopali v Castelnuovu, in sicer v neki kapeli. Zdaj so stanovanj pregledali vse kapele z mizici iz leta 1511., toda Giorgioneovega trupla ni med njimi. Pravijo, da ni izključeno, da je bil Giorgione pokopan v neki cerkvi, ki je bila zaradi starosti že porušena.

* Določbe za nakup pohištva. Na podlagi odredbe o izdelovanju pohištva, ki je stopila v veljavo 16. februarja, bo mogel kupiti pohištvo v bodoče samo tisti, čigar pohištvo je bilo uničeno ali poškodovano zaradi višje sile, nadalje osebe, ki so se morale odstraniti iz kraja svojega bivališča, osebe, ki se vračajo v domači kraj in končno novoporočenci, ki si morajo zaradi poroke opremiti lastno stanovanje. Nabavljajo pohištvo bo dovoljeno v posebnih primerih tudi državnim uradnikom, javnim uradom, poklicnim ustanovam, toda vsi ti bodo morali dokazati upravičenost nakupa.

* Nov balet skladatelja Alfredo Casella je razčrtil orkestrsko suito »Paganiniana« v večji balet, za katerega je napisal tekst libretist Aurelijo Milos. Prva predstava novega baleta b. na kraljevi operi v Rimu z naslovom La Rosa del Sogno.

* 200.000 lir za padle letalce. Ministrstvo za letalstvo v Rimu je prejelo obvestilo, da je dvema vojvodinja d'Aosta določila poseben legat v znesku 200.000 lir za fond, iz katerega bodo prejeli podporo sinovi letalcev, padlih v sedanji vojni. Pokojni vojvoda Amedeo di Savoja-Aosta se je vedno zanimal za sirote padlih letalcev.

* Knjiga o vnu. Zlatko. Tra Venclez je izdal v drugem natisu knjigo »Vino all'Ombra«, delo China Ermacora. V knjigi slavi pisec furlanska vina, ki segajo po njegovi sodbi do Trieste in Postumie. Kako je bila knjiga med obdobjem sprejeta, najboljšo dokazuje dejstvo, da je morala zdaj iziti v novi nakladi.

* Potresni sunek. Iz Ascolija poročajo, da so potresomerni aparati ondodnega zavola zabeležili 8. februarja nov potresni sunek. Škode ni bilo.

* Hiša se je porušila. 41letna Serafina Banco iz Turina se je zaradi poškodovanega stanovanja hotela izseliti iz hiše. Te dni je našla dva delavca, da bi prenesla pohištvo na varno. Ko je stopila z delavcem v stanovanje in začela dajati navodila, kako naj se pohištvo odnese iz stanovanja, se je nenadoma vrnil strop in pokopal delavca ter lastnico stanovanja. Bancova je obležala mrtva pod razvalinami, delavca pa sta doblila hude poškodbe.

* Smrt v jami. V neki jami pri Borzoliu blizu Genova so našli mrtvega 73letnega Desiderija Modenesa. Mož je bil brez stalnega bivališča in je padel v jamo najbrže zaradi teme ter se je smrtno ponesrečil.

* Ukradene dragulje je skril v rakev. 19letni brivec Ferdinando Danese iz Sante Luzie pri Veroni je ukradel neke denarce z dragulji v vrednosti 30.000 lir. Dragulji so bili last 31letne Marije Gambe. Policija je Daneseja aretirala, mladenič je priznal tatvino, navedel pa je, da je dragulje skril njegov stric Beccaleto, in sicer v neki krsti na pokopališču. Ko so krsto odprli, da bi vzeli iz nje ukradene predmete, pa je Beccaleto izjavil, da je že sam odnesel dragulje ter jih prodal neki drugi osebi za 3.500 lir, čeprav so bili vredni skoro desetkrat toliko.

* Po 10 dneh najdena žrtve plina. 65letni Giuseppe Bergotti, stanujoč v Milanu, Via Tortona 20, že več dni ni prihajal med ljudi. Ker je imel na dvorišču stanovanjske hiše svojo majhno delavnico, so postali sosedi pozorni na to, da je delavnica zaprta. Vratac hiše je potrkala na stanovanjska vrata in ker se ni nihče odzval, je šla po policijo, ki je odprla stanovanje. Bergotti je našli mrtvega na postelji, njegova izba pa je bila polna izpuhtevajočega plina. Zdravniška preiskava je ugotovila, da je nesrečnik umrl zaradi zadušitve že pred 10 dnevi.

IZ LJUBLJANE

* Novi grobovi. V Ljubljani je umrla zglebna mati gospe Beata Šimic, stara 74 let. Zapušča šest sinov in tri hčere. Za svoje materinstvo in priznanje je bila odlikovana z zlato svetinjo po mestni občini Ljubljani. Bila je krščansko vzorna, doobra in plemenita žena. Vsem, ki so jo poznali, jo priporočamo v molitve in blag spomin. Pogreb bo v četrtek 18. t. m. ob pol 12. uri popoldne v Zal - kapelici sv. Marije, na pokopališču k Sv. Križu. Slovesna maša zadušnica za pokojno se bo brala v torek dne 23. februarja 1943 ob sedmih zjutraj v frančiškanski cerkvi. Bodi ji lahka zemlja! — Po težki in dolgi bolezni je preminul železniški upokojenec g. Franc Simončič. K večnemu počitku ga bodo spremili v četrtek ob 15. iz kapele sv. Frančiška na Zalah k Sv. Križu. — Umrl je upokojenec državnih železnic gosp. Vinko Šircelj. Na zadnji poti bodo blagega rajnega spremili v četrtek ob pol 15. iz

Zal, kapela sv. Krištofa, na pokopališču k Sv. Križu. Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin njihovim svojcem pa iztekamo naše iskreno sožalje.

* Pogreb Martina Humka. Zadnja pot vsjega sadjarskega nadzornika g. Martina Humka je očitno pokazala, da je imel rajni mnogo spoštovalcev, sodelavcev in prijateljev. Na Zalah so se pred pogrebom zbrali zastopniki vseh stanov, da se zadnjič poslovo od neutrudno delovnega sadjarja in vrtnarja, ki ima velik del zaslug, da se je sadjarstvo in vrtnarstvo pri nas tako razmahnilo. V tem smislu so bile izpregovorjene tudi poslovne besede inspektorja za sadjarstvo g. Franceta Kafola pred molitvico na Zalah, potem ko je bivši trnovski župnik F. S. Finžgar ob asistenci zmolil molitev za pokojnega in blagoslovil njegovo truplo. Razvil se je dolg spreved do pokopališke kapele. Razen vseh sorodnikov so rajnega spremili do groba zastopniki upravnih oblasti in velik krog njegovih znancev in prijateljev. Vsem je bilo žal, da so tako zgodaj izgubili svojega Mentorja.

* Promovirani bodo na pravni fakulteti ljubljanske univerze za doktorje prava v soboto 20. februarja ob 12 gg. Cigoj Stojan, Hrašovec Aleksander, Hčevar Marjan, Jelenič Dušana, Šimenc Anton, vsi iz Ljubljane. Čestitamo!

* Poročila se je gđ. Jana Geršakova iz Ljubljane z g. inž. Kemije Karlom Neu v Münchnu, dne 23. decembra 1942. Mnogo sreče!

* Francé Marolt — petdesetletnik. Letos ima v prepleti trnovski fari belodari Abraham bovate nabore. Za prof. Sičem, ki se je končno vendar že malo življal v abrahamovje, bo častilji očišak danes potrdil za svojega vojščaka tudi opernega člana Franceta Marolta, priljubljenega regens chorja v mestni cerkvi sv. Janeza Krstnika. Jubilat se je rodil 18. svečana 1893 v Skočjanu pri Turjaku iz ugledne gruntarske rodbine. Po dovršenih glasbenih študijah (orgle in petje) se je sprva posvečal predvsem cerkveni glasi. Ko pa je po prvi svetovni vojni ssekel vojaški suknjič, je bil sprejet v zbor nače opere, kjer bo letos obhajal 25letnico svojega vzornega delovanja. Francé Marolt se je uvrstil tudi med skladatelje. Izpod njegovega peresa je izšla vrsta skladb za orgle, soli in zbor, ki so dolma že natisnjene, dolma pa se izjavljajo iz rokopisov. Harmoniziral je tudi kopico narodnih pesmi. Prijazen, družaben in doberosečen ni nkar odrek pevškega sodelovanja: pri nečetih porokah in praznovanjih se je glasila njegova pesem, z občutenimi žalostinkami je premnogo Ljubljančanov spremil na poslednji poti. Ko se bo danes s soprogom Mico in sinom konservatoristom Svetom, ki je naderjen glasbenik oziral na svoja marljivo in plodno porabljena najbolja leta, mu širok krog prijateljev in znancev iskreno želi, da bi še dolgo zdrav in zadovoljen lahko vedro sodeloval z muzo Euterpo!

* Ali se bo zjasnilo? Kljub temu, da je bila v torek čez dan razmeroma visoka temperatura, živo srebo se je dvignilo do 7.40 C, je za dopoldanskim dežjem začelo snežiti v gostih kosmih. Sneg pa se ni mogel obdržati, ker so tla že toliko segrela, da so se snežinke sproti stajale. Čez noč se je ozračje nekoliko ohladilo in je v sredo zjutraj belozil termometer 0.7° C. Sneg se je ponujal do zoročnih dopoldanskih ur. Ker se je zračni tlak precej dvignil in je začel pihati precej močan veter, se bo verjetno nebo razjasnilo, da bomo spet deležni toplih sončnih žarkov.

* Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v Mostah vabi vse člane na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo 21. t. m. ob 15. v Mladinskem domu na Kodeljevem z občanim dnevnim redom.

* Ob dvajsetletnici smrti dr. Ivana Tavčarja, odvetnika in bivšega ljubljanskega župana, bo sv. maša zadušnica v petek 19. t. m. ob 7 v stolnici sv. Nikolaja.

* Zvonimir Ciglič je mlad slovenski skladatelj, katerega Nokturno bomo prvič slišali na jutrišnjem klavirskem koncertu v mali filharmonični dvorani. Skladbo so izjavila naša priznana pianistka g. Marta Bizjak-Vajglalca. O vsehini tega dela nem je dal avtor naslednje podatke: Na planjavi stoji človek in prečkost njegovega življenja mu vstaja v podobi silueta, ki se mračno rišeje v noč. Iz teh podob se piaglama razvije postava, v kateri spozna svojo dušo, ki se v boleštni strasti vtopi v mrsku. Toliko o vsebini Nokturna. Ciglič je gojenec našega kraja. V mladih letih je bil v kmpoziciji, ki jo študira pri prof. Škerjancu. O svojih namenih pravi Ciglič da hoče v glasi uveljaviti svoja spoznanja v območju dobrih glasbenih smeri in da je improvizacija osnova vsemu njegovemu delu. Ciglič je napisal že več del, predvsem za klavir in ne nekatera tudi izšla na knjižnem trgu. Poleg pianistke Bizjakove bo nastopila na tem koncertu tudi pianistka

Sovratna avtomobilna prevozna sredstva uničena od osnih sil na tuniški fronti

Hrašovec. Vsaka zaigra del koncerta, ki tvorj zase začrtoženo celoto. Koncert bo jutri v petek ob pol 7, zvečer v mali filharmonični dvorani. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

* VIII. simfonični koncert letošnje sezone bo imel naslednji spored: 1) Weber: Euryanthe. Predigra; 2) Liszt: Koncert za klavir in orkester v Es-duru. Solist Bojan Adamič; 3) Puccini: Intermezz; iz opere »Manon Lescaut«; Fibch: Podvečer, idila; 4) De Mchell: Jutro se prebujna in Čajkovski: Ražanje cvetk, baletna glaba. Ta spreder je pripravil s priznanim umetniškim občutkom in veliko dirigentsko spretnostjo dirigent Drago Mario Šijanec. Koncert bo v ponedeljek 22. t. m. ob pol 7, zvečer v veliki uniojski dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

* Instrukcije in priprava za Privarne izpite. Novi (Turjaški) trg 5-III. Druke srednjih in meščanskih šol pripravljajo diplomirani filozofi temeljito in uspešno za šolo vsak dan dopoldne od 8-11, p. polndne od 3-6. Posebna pomoč v matematiki. Ensko pripravljajo za privatne izpite čez dva razreda samo strokovnjaki. Honorar zmeren. Prijave dnevno od 8-11 in od 15-18: Novi (Turjaški) trg 5-III, Instrukcije.

* Zahvala. Vsem, ki ste na kateri koli način počestili spomin naše drage mame, iskrena hvala! — Pirmatovi.

* Nesreče. V ljubljansko bolnišnico so v petek sprejeli nadaljevalje tri ponesrečene. Iz Begunji so pripeljali z zlomljenega nogu 15-letno hčerko posestnika Francka Sveglejvo, ki je padla na cesti. Dvoletna hčerka zaschnica Milena Verbičeva z Rudnika si je zadrla šivanko v desno nogo. S kavo pa se je oparil po rokah in nogah enoletni sinček ključavničarja Drago Lerbec iz Spodnjega Kašija.

Iz Novega mesta

* Nov grob. V vsaki starosti 88 let je po daljšem bolehanju nenadoma preminula gospa Marija Šešek, rojena Vavpčič, mati novomeškega kanonika g. Šeška. Pokojna je uživala v vseh krogih prebivalstva veliko priljubljenost, kar je tudi dokazala njena za njaja pot, na kateri jo je spremijala velika množica prebivalstva. Pokojni bomo ohranili blag spomin, željočim sorodnikom naše iskreno sožalje.

* Življenje in smrt. V mesecu januarju je bilo rojenih v prečnski župniji 5 otrok, od tega dvoje deklet. Umrli so: Jare Marija, posestnikova žena iz Dol. Kamene; Saje Marija, žena železničarja iz Potčne vasi; Štamfelj Anton, posestnikov sin iz Češče vasi in Potočar, posestnikova žena iz Dol. Kamene.

* Žrtve pcedice. Na zedenem pločniku pred svojo hišo je padla sprega sodnika ga. Jožefa Petričeva tako nesrečno, da si je zlomila levo roko.

* Nakaznice za mizarski klej. Mizarji iz okolice novomeškega poverjenstva Zdrugaža industrijev in obrtnikov se opozarjajo, da nemudoma dvignejo v pisarni poverjenstva nakaznice za nakup mizarskega kleja in špirta. Kdor nakaznice ne bo pravočasno dvignil, mu bo zapadla.

Naročite se na romane Dobre knjige

Res je, da ima ta knjiga dosti napak in to hudi; pravčnost pa zahteva, da upoštevamo velike težkoče, s kakršnimi se je bori avtorju prve slovnice katerega koli jezika.

Iz Spodnje štajerske

Zensko zborovanje v Mariboru. V dvorani trdnice Rotex v Mariboru je bil sklican zbor ženske posade trdnice Rotex, Jugotextil in Jugo-Ekta. Predavateljice so obravnavale kuhinjske tečaje, v katerih se delavke uče pripravljati zdravo in izdatno hrano s preprostim sredstvi. Nadalje so govorile o oblikovanju dnevnega življenja in o vzgoji otrok, ki so poverjeni posebnim negovalkam, s katerimi se igraje nauče nemškega jezika. Dekletom, ki niso preveč obremenjena z delom in skrbmi, je bilo naročeno, naj širijo vedro in prijetno razpoloženje. Podatna zborovanja so bila tudi v drugih večjih mariborskih podjetjih, kjer so večinom zaposlene žene in dekleta.

V Slovenski Bistrici priredi domači godalni orkester 16. t. m. zvečer svoj drugi koncert.

Uspešna premiera. V mariborskem gledališču so uprizorili znano Ziehrerjevo opereto »Potopuh«. Poročila pravijo, da je bila premiera skrbno pripravljena in da so vse predstave razprodane. Zlasti se odlikuje Dagmar Šumi v vlogi plesalke Mimi.

Smrt pod tovarnim avtom. Pretekli četrtek zvečer se je primerila na klancu pred Slovensko Bistrico usodna smrtna nesreča. 12letni solar Janko Pušić z Jožefovega hriba je šel iz šole domov. Nesreča pa je hotela, da ga je priklonik tovarnega avtomobila podrl in so mu šla kolesa čez trup in glavo. Obraz je bil kar stisnjen. Otroka so našli mrtvega v mlaki krvi. Poleg siromacka je v krvi ležala štruca kruha, ki jo je nekaj minut prej kupil pri peku. Neznani vozač se ni zmenil za žrtev in je zdiral dalje. Išče ga policija.

Smrtna kazen za ljudskega škodljivca. Dne 28. januarja je bil v Leobnu usmrčen 46letni Anton Komernik, ki ga je posebno sodišče obsodilo na smrt, ker si je v okrožju zatemnitve prisvojil najmanj 300 poštnih zavojev, med njimi tudi pošiljke za fronto.

Nesreče. 12letni Franc Flakuš iz Limbusa je padel pri telovadbi in si poškodoval levo nogo. Desno nogo pa si je poškodoval pri telovadbi 14letni Sava Ribarič iz Počkave pri Mariboru. Z lestve je padel 27letni Franc Levanič iz Hrestja pri Limbusu in je obležal z notranjimi poškodbami. Ne levi se je hudo poškodoval pri padcu 26letni kovač Rudolf Dittinger z Mute.

Radio Ljubljana

ČETRTEK, 18. FEBRUARJA 1943-XXI

7.30 Napevi in romance. 8.00: Napoved časa — Poročila v italijansčini. 12.20: Plošče. 12.30: Poročila v slovenščini. 12.45: Valčki, polke in mazurke. 13.00: Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil, v slovenščini. 13.12: Pisana glasba. 13.25: Prenos iz Nemčije. 14.00: Poročila v italijansčini. 14.10: Koncert Radijskega orkestra vodi dirigent D. M. Šijanec — Pisana glasba. 15.00: Poročila v slovenščini. 17.00: Napoved časa — Poročila v italijansčini. 17.10: Pet minut gosposla X. 17.15: Nove plošče Cetra. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Lahka glasba. 20.00: Napoved časa — Poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Lahko glasbo vodi dirigent Gallino. 21.10: Klasični orkester vodi dirigent Manno. 21.40: Predavanje v slovenščini. 21.50: Moderne pesmi vodi dirigent Zeme. 22.30: Znanj valčki. 22.45: Poročila v italijansčini.

kar je pomembno za karakterizacijo dobe in razvoja; pridobitve, ki so obogatile kulturno substanco človeštva in razvojno važni momenti — oboje skuša enakomerno, in ne zmeraj brez skepse, uporabiti, da bi nam dal čimbolj plastično podobo sveta, iz katerega smo zrasli in ki nas večno spremlja kot del sodobnosti, kot opomin, pobuda ovira ali seveda. Poudarek tega repetitivnega je primer bol na ugotovitvi inventarja; ne gre toliko za ekzegezo, vendar omenjam, da so posebno jasne označbe duhovnih situacij. Nikjer ne ravna avtor mehanično togo, povsod se čuti živi smisel za probleme.

Predavanje o skladatelju Schubertu

V torek zvečer je priredila Nemška akademija v srebrni dvorani »Uniona« predavanje o slovečnem dunajskem skladatelju Franzu Schubertu. Predaval je vodja tukajšnjega lektorata Nemške akademije g. prof. dr. Swoboda na podlagi številnih skopičnih slik. Zaradi obsežnosti slikovnega gradiva in z njim združenih življenjskih podrobnosti si je predavatelj razdelil snov v dva dela, tako da bo drugo polovico obravnaval na prihodnjem predavanju.

Schubert ni bil samo izrazit glasben izrazevalec dunajskega življenjskega stila v bidermeierski dobi, marveč je bil tudi najbolj dunajski med vsemi skladatelji, kar jih je sedaj pripadalo krogu takratne cesarske prestolnice, saj se je na Dunaju rodil in umrl. Potekel je iz učiteljeve rodbine in je imel 14 bratov in sestra, ki pa so večidel zgodaj pomrli. Poslušalci so mogli po slikah in iz predavateljevih izva-

janj posneti, kako prijetno je bilo življenje v tistih časih, spoznali so življenjsko okolje mladega Schuberta, njegov glasbeni razvoj, pa prijatelje in podpornike, ki so tvorili dunajsko bohemsko družbo, tako zelo različno od tedanjih pariških bohemo. Med mnogimi življenjskimi podrobnostmi je omenil predavatelj, da je mladi Schubert zaprosil za službo glasbenika učitelja v Ljubljani, vendar ni uspel: mesto je dobil neki brezpomemben muzik in tako Ljubljana ni bila združena s Schubertovim glasbenim razvojem, kakor bi lahko bila, če bi Ljubljanski krogi bolje izbirali. Predavatelj je pokazal na slikah razne kraje, s katerimi je prišel v ožje stike Schubert kot človek in kot skladatelj, zlasti Esterhazyjev Zalaz in Steyer, ter seveda njegova dunajska bivališča, njegove prijatelje, njegove ženske navdihovalke katerih vpliv pa ni bil posebej močan, med njimi Barbaro Frölichovo, eno izmed starih hčer v dunajski meščanski hiši, ki je bila v Ljubljani »Dachstein« in ki je prešla v znano opereto »Pri treh hortova mlada leta in začetke njegove skladateljske dejavnosti ter se bo prihodnje leto v svojo obsežno vsebino je vzbudilo živahno zanimanje in odobranje.

Med drugim zastopnik oblasti je prisostvoval predavanju nemški generalni konzul g. dr. Müller z gospo.

Spominjajte se slepih!

ZAPISKI

Zasluge Italije za spoznavanje sanskrita in staroindijske literature

Do zadnjih let 16. stoletja niso v Evropi nič vedeli o sanskritu in staroindijski filozofiji in književnosti. Prvo vest o tem jeziku in o tej literaturi je poslal iz Indije italijanski učenjak Filippo Sassetti, ki je živel l. 1581—1588 v Goi. V svojih pismih je omenil, da so ind. znanstvena dela spisana v jeziku »sanskritu« in da to pomeni »dobro razčlenjen (urejen) jezik«. Pise, da se Ind. učijo tega mrtvega jezika kakor Evropei latinščine, grščine in hebrejščine. Učenje traja 6—7 let. Nihče ne ve, kdaj se je govoril ta jezik, ki se pa v mnogih besedah lepo ujema z živim delnim jezikom, a tudi z italijansčino: n. pr.: 6. 7. 8. 9 (sei, sette, otto, nove) se pravi v sanskritu šaš, sapta, aštā, nava; Dio je devā, serne je sarpā itd. Ta vsma je objavil v tisku E. Marucci l. 1855. v Firenze. Leta 1606 je odpotoval v Indijo Roberto de Nobili, veleizobražen italijanski misijonar. Da bi korenito spoznal staroindijsko filozofijo, se je naučil sanskrita in študiral nekaj let literaturo tega jezika. Potem se je oblekel kakor brahman (z vrvi, čelnim znamenjem i. dr.) ter živel kakor Evropan. Ko se je na vse to izvedelo v Evropi (v času, ko bi bili vsi učnjaki z radostjo pozdravili najdbo kakega še neznanega grškega rokopisa), so šli filozofi in filozofi mimo te vesti! malomarno kakor mimo obestnega kamaena!

Prva slovnica stare indijske je pa izšla šele l. 1790. in to v Rimu. Izdal jo je z naslovom »Siddharuban seu grammatica samscritidamica« Paulinus a. s. Bartholomaeo (I. F. Vesdin, indijski misijonar).

nesrečnega glasnika tuniške zemlje v evropski poeziji, odkriva kritika lepoto Scaslesijeve poezije in njega veliki literarni pomen.

Iz bolgarskega kulturnega življenja. Mešto Sofija je nedavno razdelilo svoje literarne in umetniške nagrade, ki jih dodeljuje avtorji najboljših spisov o bolgarski prestonici. Letos je dobil prvo nagrado v znesku 50.000 levjev eden izmed nestorjev bolgarske literature T. G. Vlahov za tretji del svojih spominov »Preživljeno življenje«, ki v njem opisuje dijaška leta v Sofiji, štiri nadaljnje nagrade so prejeli slikarji Angel Boris, Nikola Tusunov, Boris Ivanov in Boris Anghelev. — Ivan Popov dovršuje prvo izčrpano zgodovino bolgarske gledališča. Pravkar je izšel drugi zvezek, ki obravnava razdobje od 1840—1907. — Bolgarski kritik in kulturni kronist D. B. Mitov je izdal dve knjigi svojih člankov in ocen z naslovom »Pisatelji i knjige«. O tej zbirki časniskih kritik je nedavno obširno poročal v »Vita bulgarica« dr. Luigi Salvini. — Znan režiser Maslinitov je pripravil za scifijsko Narodno gledališče novo naštudiranega »Hamleta«. Nastavno vlogo v tej vrhunski Shakespearovi tragediji igrajo izmenoma Ivan Dimov, Boris Mihajlov in Kosta Kislomov. — Akademija znanosti in umetnosti je letos podelila svojo glasbeno nagrado Angelu Bukorestijevu, makedonskemu rojaku, ki je star 73 let in sodi med us'anovalje sodobne bolgarske glasbe. študiral je v Pragi in dosegel glasbeno odličnega pianista, dirigenta in skladatelja. Preživel je največji del svojega življenja v Plovdivu, kjer je zbiral med Rodopci njihove originalne ljudske napeve.

Po desetih tednih zimske ofenzive

Ze več kakor 10 tednov divja velika obrambna bitka na vzhodu. Zima je na vzhodnih planjavah na višku. Da so napori Stalina in njegovih generalov v tej zmi presegli lanske in da jim je na razpogo več človeškega in vojnega materiala, kakor prej, je izven dvoma. Ker je bilo od 20. novembra do konca januarja na nemških vojniš poročilih zapletenih ali uničenih nad 5.000 sovjetskih tankov, tedaj poanjuje to število dovolj nezanesljivo množico vojnega materiala, ki jo imajo Sovjeti na razpolago za svoja poljstva. Do zadnjih dni so, kakor je razvidno iz nemških poročil, na severu in na jugu, predvsem pa na gornjem Donu vladali na bojišče nove divizije in jih brezusmilno žrtvovali. Če so že poabili pripadnike rezerve za poljste in jasn, ne ve nihče. Treba je računati s tem, da bo lo poslegi vedno globlje v svoj človeški rezervuar ne oziiraje na starost in sposobnost, samo da bodo dosegli svoj zadnji smoter.

Veliki načrt

Druga zimska ofenziva na vzhodnem bojišču ima nekatere vzporednice s prvo, ki je bila za nemško vojsko prva resnejša preizkušnja, ima pa tudi pomembna nasprotja. Enaki so ostali brezobzirno žrtvovanje človeških sil in nezainteresiranost vodstva zaradi krvavih izgub, ki jih prizadaja napadajočim Rusom nemški obrambni ogenj, in nepomirjivo napadanje brez odliha na vseh odsekih fronte. Novo v letošnji zimski ofenzivi je, da razpolagajo Rusi z mnogo več oklepniki, topovi in letali, novo pa je predvsem tudi dejstvo, da Rusi namesto, da bi napadali na vsej fronti hkrati, vodijo ofenzivo po operativni ideji, ki obstoja v napadnih na krilih, torej na jugu izvesti prodor čez Ukrajino, na severu pa do Dvne, s tem vso nemško srednjo fronto oropati kritja in jo pripraviti do razsula. Stalinov načrt je namreč razbitje celotne nemške vzhodne fronte in potem neovirano marširanje sovjetskih divizij proti zapadu v srce Evrope. Obe operaciji na krilih sta bili na sebi zasnovani kot obkoljevalna manevra; na jugu z obeh strani Stalingrada in z vzhodnega Kavkaza, na severu pa iz okoličnice Kalinina proti zapadu in jugozapadu, ter z Ladoškega jezera v hrbet front na Volhovu in potem naprej do Estonije.

Na jugu in severu

Cepprav so borbe na večjih žariščih še vedno v teku in čeprav sovražnik ne oziiraje se na rastoče izgube hoče nezadržno prodirati, da bi dosegel zastavljene smotre, lahko ugotovimo, da se mu najodločilnejše, za čemer je stremel: prodor nemške fronte do danes ni posrečil. Njegova ofenziva se je začela 19. novembra jugozapadno od Stalingrada v smeri proti Donu in na severni strani donskega kolena v smeri proti jugozapadu in jugu. Iz nemških vojniš poročil vemo, da se je Rusom okoli 24. novembra z obeh strani posrečil prodor, vemo pa tudi, da je bila kmalu nato pretrgana zveza med nemškimi in zavezniškimi četami ter 6. armado pri Stalingradu, tako da so jo morali oskrbovati oddelki po zračni poti.

Istočasno ko se je to odigravalo na jugu in ko so Sovjeti od Tereka in iz Kalmiške stepe prodirali prot severozapadu, se je začela med Kalininom in Velikimi Lukami na severu ofenziva, ki so jo pripravljali več tednov. Razen tega so Sovjeti konec novembra prešli ponovno v napad jugovzhodno od Ilmenskega jezera, da bi odrezali njim posebno nevarno izboklino nemške fronte. Med tem ko je bil sredi decembra najhujši napad med Kalininom in Rževom ter Velikimi Lukami že v glavnem odbit — nič manj kakor 7 ruskih brigad je bilo tedaj v kotlu pri Toropcu uničenih — se je borba na jugu neprekinjeno nadaljevala.

Nekaj dni pred bojiščem so razširili Sovjeti svoje napade na italijanske postojanke ob Srednjem Donu. Z nelzmernimi izgubami se jim je posrečilo priti čez reko in branilce, ki so jim prišli na pomoč tudi nemške divizije, prisilili, da so organizirali novo obrambno črto daleč zadaj. Bilo je jasno, da se je začela generalna ofenziva, čije cilje je bil prodor na široki črti. Branilci Stalingrada, ki so vztrajali z neprimerno hrabrostjo in v najtežjih okoliščinah cela dva meseca, so nudili svojim tovarišem na drugih frontnih odsekih s svojim neupogljivim odporom najdragocenejšo pomoč s tem, da so mnogo sovjetskih divizij priklopili nase in jim prizadajali ogromne izgube.

V novem letu se je sovjetski napad na jugu nadaljeval brez odmora, medtem ko se je na severu po zlomu napadu pri Toropcu in Rževu 13. januarja južno od La-

doškega jezera začela ofenziva ruskega desnega krila. Sredi januarja so se začeli na jugu potrebni premiki in okrašave nemške fronte. Iz vzhodnega Kavkaza so se nemške čete umaknile v smeri proti Kubanu, Iliancu in spodnjemu Donu, kjer so zavzele nove postojanke. Prav tako se je izvršil premik iz velikega Donovega kolena proti Doncu. Ko so Sovjeti začeli napadati tudi na zapadnem Kavkazu in obenem pri Voronežu, se je njihov sunek osredotočil na srednjem odseku fronte. Iz zadnjih vojniš poročil je vsakdo dobil jasno sliko o dogodkih — Danes divjajo boji pri Livonem, zapadno od Oskolskega odseka (vzhodno Harkova), ob velikem Donovem loku in ob izlivu Dna, med tem ko ima skupina pri Novorosijsku prehod čez Tama in Kerč.

Premikalni boji

Ce se govori o črtah in postojankah, bi bilo napačno misliti na dobro izgrajene jake in bunkerje. Takšnih sistemov na mnogih krajih fronte, ki se razteza v nedogledne daljave, sploh ni. Po večini so le jezdom podobna središča in le na krajših odsekih izgrajene utrjene črte, kakor n. pr. na Donu. Obrambna bitka se vodi, odkar se je sovražniku posrečilo večji vdor, dosledno v premikalni obrambi, kar je nemško vojno poročilo že ponovno omenilo. Med Voronežem, Kurskom in Harkovom poskušajo sovražnik z obkolitvenimi manevri, tola naši energični protinapadi so to vedno preprečili. Težkoče obrambe so v tem, da nasprotnik na več sto kilometrov široki fronti napada z ogromnimi množicami, ne oziiraje se na svoje izgube in da je treba vse te sunke odbijati z neutrujenimi položaji, od koder se je začela lanskolletna nemška ofenziva. V tem je tudi razlika nasproti bojem na severu. Ob Ladoškem jezeru in ob Ilmenskem jezeru, pri Rževu in Toropcu je

bilo na težavnem ozemlju v naprej pripravljenih obrambnih postojankah mnogo lažje zadržati ogromno sovražno silo. Razen neznatne pridobitve ozemlja — kakor na primer pri Velikih Lukah — niso bili nikjer doseženi sovražnikovi operativni cilji.

Težišče borb

Velika obrambna bitka se v glavnem vodi na treh točkah. Na jugu ob Spodnjem Donu, višje gori ob srednjem Doncu in zapadno od Oskola, na severu pa ob Ladoškem jezeru. Ob Ilmenskem jezeru je sovražnik po dveh mesecih obupnih napadov in po hudih izgubah konec januarja svojo ofenzivo prekinil. Dokler so trdi boji še v teku, in to lahko traja še del časa, nima pomena delati zaključkov bilanco. Naj zaostane ugotovitev, da se sovražnikova ofenziva na obeh krilih ni posrečila in da ni bila dosežena nameravana obkolitev nemške fronte. Na severu so ruski napori ostali brez uspeha, na jugu pa se jim je sicer posrečilo del ozemlja, ki jim je bilo iztrgano lani, osvoboditi nazaj, toda žrtve 6. armade je bistveno pripomogla, da je nemškemu vojnemu vodstvu uspelo svoje čete umakniti korak za korakom in zavzeti skrajšano obrambno črto.

Razumljivo je, da so bile precejšnje žrtve na strani nemških divizij in njihovih zaveznikov, žrtve hrabrih mož in dragoceneje vojne gradiva, tola te niso v nikakem razmerju z velikanskimi izgubami, ki jih je imel sovražnik, da je dosegel svoj delni uspeh. Eno je velika zimska ofenziva Sovjetov jasno pokazala: kakšne ogromne naloge si je naložil narodnosocialistični režim s tem, da se je spustil v odločilno borbo z boljševizmom. Spopad je pokazal vsem Evropecem, predvsem pa nemškemu narodu, kaj bi se z njim zgodilo, če bi se Rusom posrečil prodor na zapad. Samo nadčloveška hrabrost in pripravljenost živega branika na vzhodu za žrtve je rešila vso Evropo pred boljševiško poplavo. Zato je treba fronto branilcev ohraniti trdno in jo še okrepiti, da bo v položaju napraviti nevarnosti z vzhoda za vedno konec. (Frankfurter Zeitung).

Očiščeni Marseille

Marsejskim mestnim očetom gotovo ni bilo lahko pri srcu, ko so prejeli povelje, da je treba odstraniti staro pristaniško četrto, tako zvani »Vieux Port«. Saj ni šlo samo za to, da se likvidirajo vsi temni elementi, katerih je mrgolelo v tem kraju, šlo je tudi za to, da se ta stari del mesta podere in ustvari podlaga za nov mestni okraj. — Marsejski prebivalci so do brodušni ljudje, ki v prvem trenutku gotovo niso verjeli, da bo stvar izvršena tako hitro in tako radikalno. Zdaj se lahko reče, da so že preko najhujšega. Vsi izražajo svoje zadovoljstvo, da je izginil zakotni in mračni del mesta, ki ga je obkroževala čudna romantika, a ni bila marsejskemu mestu prav nič v čast in ponos.

»Vieux Port«, strašni labirint, je bil ostanek iz najstarejših časov. Medtem ko se je Marseille razvijal na novem prostoru ter je procvetel z novim življenjem, je ostanek stare feničanske naselbine segel v staro pristanišče. Prvotno so tod okoli životali kurjači in mornarji, ki so se natepli iz vseh delov sveta. Beznic, javnih hiš in zakotnih lukenj je bilo na tem robu mesta nič kolko. Kaj se godi za zidovi in stenami, pa ni vedel nihče. Francoska policija je bila izpostavljena življenjski nevarnosti, kadar je segla v to gnezdo. Staro pristanišče je postalo zatočišče zločincev, ki so bili prepričani, da so izven zakona. Tod okrog je mrgolelo tipov, ki jih je iskala policija, ne da bi jih mogla iztakniti. Tu so našli zatočišče dezertjerji, pobegli kaznjenci in drugi tipi brez tal. Odkar se je začela sedanja vojna, so se razmere v tej marsejski četrti poslabšale do skrajnosti. Podzemlje je vladalo tukaj po svojih lastnih zakonih, izvajalo je svojo moč in pritisk; na vse življenje velikega mesta. Tudi če je policija vedela, kaj se godi v tem okraju tem, ukreniti ni mogla ničesar in iz te posebnosti se je na koncu rodilo nekakšno tiho priznavanje stanja, kakršno je vladalo tukaj, lahko bi rekli, v tiem soglasju s podzemskimi elementi. Zločinci so živeli svoje življenje in so se celo hvalili, da v primeru potrebe prejemajo podporo od tiste policije, ki bi jih morala razganjati in zapirati. V posebnih primerih se je morala oblast celo zatekati po sotrudnike v to gnezdo sumljivih tipov, kjer so se odigravale najbolj škandalne zgodbe našega časa. Umor kralja Aleksandra I. 1934 in veliki požar v glavni ulici Marseillea l. 1938 sta samo dva plamenčka, ki sta posvetila v strašno temo marsejskega Canbière. Skratka, Mar-

seille je bil kotišče korupcije in pokvarjenosti, pred katero so si celo vsega vajeni Parižani zatiskali nosove.

V letih preprovanja svetovne trgovine se je v Marseilleu stekalo ogromno bogastvo iz vseh krajev sveta, poleg bogastva pa so se shajali v njem vsi mogoči ljudje. V prvi vrsti so prihajali sem iz francoskih kolonij. Tu si našel ljudje iz Sredozemlja, iz severne Afrike, Senegalce, Kamerunce, domačine iz Madagaskarja, iz Indokine in Zapadne Indije. Vse to se je stekalo v marsejskem pristanišču, v mestu in njegovi okolici. Vsi ti ljudje so dajali Marseilleu svojevrstno obeležje. V vročih poletnih večerih si lahko videl, kako se zibljajo po marsejskih ulicah tipi črnih, rumenih, rjavih in blelih postav, v primeri s katerimi so bili Marsejci pravi navni otroci. Ko je napočila noč, se je začelo v starem pristanišču vročino življenje, da se pošten človek ni upal na njegove ulice.

Danes je Marseille zapuščen pristaniško mesto. Velike ladje, ki so v mirni dobi pristajale v marsejski lukl, plovejo kdo ve kod po svetovnih morjih, ali počivajo v tujih pristaniščih. Francoskega kolonialnega cesarstva ni več. Most imperialnega življenja, ki je segal preko Sredozemskega morja, se je naslanjal na afriški celni na Alžir, ki je danes zaseden po Američanih. Francija se je morala nasloniti samo na svoje ožje domače ozemlje.

Tako se je zgodilo, da je izginil čar onega Marseillea, o katerem se je toliko govorilo in pisalo, ki pa v resnici ni bil vreden eksistence. Vse tožbe o slikovitosti starega pristanišča so prazne. Slikovitosti v Marseilleu že davno ni bilo več. Odkar je bil izpodrezen dotok tujih ljudstev v marsejsko pristanišče, se je življenje v tem pristaniškem mestu izpremenilo do temeljev. V pristaniški četrti je ostala samo domača revščina in beda. Kdor je en samkrat obiskal te ulice, mu ni treba doviti, da je res bilo tako. Povsod si srečeval otroke brez nadzorstva, propale ženske, bolezen, revščino, gnulob in vse slično, kar povečuje mogoče samo čar zločinske romantike.

Zdaj bo ta del Marseillea porušen. Padajo hiše, ulice, celi okraj — čiščenje se nadaljuje in se bo izvedlo do kraja. Približno 40.000 oseb so odstranili od tod. 6000 jih je pri tem zajela mreža postave, ostali bodo preseljeni in nastanjeni v dostojnejšem okolju. S tem je temna povest starega marsejskega pristanišča iztrpana.

besednjaku. Zgoraj navedeni Levstikovi stavki spet jasno izpričujejo to potrebo. Breznik in Ramovs imata v Slovenskem pravopisu (1935) za album in cirkus v uvodnem stavku navedeno sklanjatev in spoljenje, stimulansa pa ne navajata. »Stimulans« je dolediški samostalniška glagola stimulare (izpodbuditi), in zanj veljajo ista pravila kot za latinske samostalnike na soglasnik — torej stimulans, stimulansa.

22. Cvrtnje; cvrtnjak; na masti zakr-njeno jajce.

Ko sem sestavljal Klinični besednjak, sem moral seči tudi na področje, ki se morda komu zde nepovezana z zdravstvom. Toda oznake za jedila so vsakdanja potreba zdravnikov, saj mora dan na dan predpisovati bolnikom dieto.

V Kliničnem besednjaku sem napisal: »ocvirto jajce= cvrtje; na masti zakr-njeno jajce das Ochsenauge; jajčna jed, jajčnik die Eierspeise«.

To je treba popraviti! Zakaj »jajčna jed« je dobesedna prestava nemške Eierspeise, »jajčnjak« pa je isto kot jajčnik, Eierstock. Da sem za Eierspeise zapisal ti dve oznaki namesto belokrajinskega »cvrtja«, je bilo vzrok to, da sem si domisljal, da Belokrajince stopenja jajca, preden jih denejo v ponev, podmedejo, oni dan pa sem se prepričal, da ne, marveč da jih samo malo osolijo in malo oporjajo ter take izlijajo na razbeljeno mast. Razlika je samo ta, da jih v ponvi več ne mešajo, marveč pustijo, da se stvorijo omeleta zakrknina, ki jo dajo pöltej na mizo.

V Kliničnem besednjaku je torej treba namesto gornjega besedila postaviti tole: cvrtje die Eierspeise; na masti zakrknjeno jajce das Ochsenauge, das Spiegelei; cvrt-njak der Schmarh.

Križem sveta

Zavod za študij italijanskih političnih pisateljev. Uradni list rimske vlade objavljaja dekret o ustanovitvi zavoda za študij italijanskih političnih piscev. Naloga zavoda je raziskovati politično misel Italije. V oktobru je bilo podeljenih 2417 poročnih posojil. Ministrstvo za notranje zadeve objavlja komunikate, ki pravi, da je bilo v lanskem mesecu oktobr podeljenih 2417 poročnih posojil v znesku 3.615.900 lir.

Plemenit dar tenorista Giglia za bedne umetnike. Tenorist Benjamino Gigli, komisar sindikata fašističnih umetnikov je poklonil 50.000 lir za člane tega sindikata, ki se nahajajo v stiski.

Rčnoovo seme za kmetovalce. Ministrstvo za kmetijstvo v Rimu je odredilo, da se rčinovo seme letos brezplačno razdeli med kmetovalce. Kdor želi dobiti seme, se mora obrniti na urad za kultiviranje oljarij v Rimu.

Hitel je očeta na pomoč, pa je zablodil v smrt. 37letnega Aida na Morina so pozvali k njegovemu četu, ki je bil v smrtnih zidnih jeli. Sin je šel takoj na pot, toda zaradi teme je zablodil v stoječo vodo in v nji utonil. Naslednje jutro so kmetje potegnili njegovo truplo na suho.

Mož in žena sta umrla v eni uri. V Bologni sta se sprehajala te dni starčka 72-letni okulist dr. Alessandro Pirelli in njegova žena Clementina Monti. Ko sta se zakonca vrnila s sprehoda, je gospa soprogo potožila, da se ne počuti dobro. Obšla jo je slabost in morala je v posteljo, kjer je kmalu izdihnila. Ko je to videl njen mož, se je tudi sam vlegel v posteljo in čez pol ure je sledil svoji ženi v boljše življenje.

Usoda 9 letnega pastirčka. V Perugiji je postal žrtve svojega polica 9letni pastirček očve črede Mario Ceccarelli. Pasel je svoj trop na planini in se tako približal prepadu, da je izgubil ravnotežje ter strmoglavil v globel, kjer je obledel mrtev.

Pes mu je rešil življenje. 65letni Giuseppe Vallarino, brez stalnega bivališča, se je znašel pred dnevi na cesti, ki vodi iz Valenze v Casale. Zajel ga je snežni vihar ter ga pri hoi tako iztrpal, da se je starrec sesedel na obcestni kamen, prepričan, da bo zaradi izčrpanosti umrl. Toda k sreči je imel stavec s seboj zvestega tovariša psa, ki ga je spremljal na vseh potih. Pes je, videč gospodarjevo onemoglost, začel cviliti in tuliti na vse pretege. Bliznji stanovci so šli po zdravnika, ki je starcu pomagal, da si je zopet opomogel.

Neumestna šala s tisočakom. Dvajsetletna služkinja Antonietta Marelli iz Milana je našla pred dnevi več bankovcev po tisoč lir na omari svojih delodajalcev. Ne da bi vprašala, čigav je denar, si je prisvojila tisočak in ni tega nikomur povedala. Gospodar je služkinjo oavdil zaradi tatvine, ki se je pri zaslišanju na policiji izgovarjala, da je vzela tisočak za šalo. Ker pa takšne šale niso dopustne, so služkinjo zaprli.

Smrtna nesreča z lovsko puško. V Rocci del Colle je 16letna Fratus Letizia vzela v roke lovsko puško in se z njo igrala. Nenadoma se je puška sprožila in naboj je zadel Letizijinega nečaka 11letnega Fratus Giovannija. Deček je obledel na mestu mrtve.

Skadišče ukradenih oblik so odkrili. Ernesto Maffioli iz Somma Lombarda pri Callarati je že delj časa opazoval, da mu vsakokrat, kadar imajo doma perilo in ga

na dvorišču sušijo, izgine po več kosov. Tat je posebno rad odnašal pletenine. Maffioli je zadevo sporočil karabinerjem, ki so posttrili pažnjo in dagnali, da kraje perila nekia ženska, ki prihaja večkrat na dvorišče in odhaja s polnimi celami. Ugotovili so, da je tatica 43letna Prasside Balzarini iz Somme. Ko so varnostni organi predstall njeno stanovanje, so našli v njem pravce to skla lišče oblik, perila in pletenin. Maffioli jev so našli v skadišču skoro vse, kar jim je zmanjkalo v zadnjem času. Tatice pride pred sodišče.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Četrtek, 18. februarja ob 17.30: V Ljubljano, ki dajmo! Premiera. Red Premierski. Petek, 19. februarja, ob 14.30: Primer dr. Hirna. Izven. Cene od 12 lir navzdol. — Ob 17.30: Veliki mož. Izven. Cene od 20 lir navzdol. Sobota, 20. februarja ob 17.30: Mirandolina. Izven. Cene od 20 lir navzdol. Nedelja, 21. februarja, ob 14: Deseti brat. Izven. Cene od 15 lir navzdol. — Ob 17.30: V Ljubljano jo dajmo! Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Josip Ogrinc: »V Ljubljano jo dajmo!« Vesele gra v treh dejanjih, ki jo igrajo že desetletja vsi naši odri, bo prišla danes v predelavi in režiji Milana Skrbinske na oder. Zasedba vlog je sledeča: Srebrin — Cesar, Rotija, njegova žena — P. Juvanova, dr. Snaj — Levorjava, Cena — Starčeva, dr. Smoj — Drenovec, Pavle, hlapec — Peček, Neža, dekla — Rakarjava, notar — Košta. Scenograf inž. E. Franz.

OPERA

Četrtek, 18. februarja ob 17: »Beg iz seraja. Red Četrtek. Petek, 19. februarja: zaprto. (Generalika). Sobota, 20. februarja ob 17: Janko in Metka. Premiera. Red Premierski. Nedelja, 21. februarja, ob 16: Thais. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

W. A. Mozart: »Beg iz seraja«. Opera v treh dejanjih. Osebe: Selim, paša — Anžlovar, Konstanca — Ivančičeva, Blonda, njena spletčica — Polajnarjava, Belmonte — Lipušček, Pedrillo — Banovec, Osmin, evnuh — Betetto, vodja straže — Kos, Dirigent: A. Neffat, režiser C. Debevec.

E. Humperdinck: »Janko in Metka«. Libreto Adelheid Wette. Prevod: Niko Stritof. Humperdinck je v svojem delstovanju skladatelj wagnerijanske smeri. Med nemškimi skladatelji zavzema solidno mesto. Najbolj znana je njegova opera »Janko in Metka«, zložena po motivih znane pravljice za otroke. Vendar je kljub izrazito navni pravilni vsebini muzikalno tehna, da nudi predvsem odraslim velik muzikalni užitek. Ti glavne partije: Janko — Golobova, Metka — Mlejnškova in čarovnica — Karlovecova so igralo in pevsko nenavadno zahtevne. Nadalje pojeto še: oče — Janko, mati — Polajnarjava, Troisi-možek — Barbičeva in Rosi-možek — Urbančičeva. Dirigent: Niko Stritof, režiser in scenarator: C. Debevec, zborovodja: R. Simoniti, koreograf inž. P. Golovin, načrti za kostume: J. Vilfanova.

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

87. Kako se imenuje vera v osebnega boga?

88. Katera drevesna skorja daje začimbo, ki jo zelo uporabljamo?

89. Kaj so kometi, kako so zgrajeni?

90. Za mislečo glavo.

Ponovno nalogo 78:

V vodno šrambo tega vodnjaka se stekajo tri cevi, skrite v notranjosti upodobljenih živali. Voda skozi cev tuljna bi napelnila šrambo v šestih urah, voda skozi cev ribe v štirih urah in voda skozi cev žabe v treh urah.

Dodamo še naslednji pogoj: V dnu šrambe je odvodna cev, ki izprazni polno šrambo v osmih urah, če so dovodne cevi zaprte.

V kolikšnem času se prazna šramba napolni, če so istočasno odprte vse štiri cevi? Sklepanje na pamet!

Rešitve nalog 13. t. m.:

83. Solina je naprava za pridobivanje soli iz slane (slane vode).

84. Naočniška stekla za kratkovidne so brušena konkavno (vbojko).

85. Lune so nebesna telesa, ki se po Kep-

lerjevih zakonih gibljejo okoli planetov, medtem ko planeti tekajo okoli Sonca. Astronomski strokovni izraz za luno je satelit (lat. satelles = telesni stražnik) ali trabant (češ. = telesni stražnik, spremljevalec kneza).

Satelit Zemlje je Luna, ki ima polumer 3473,2 km.

Notranja planeta Merkur in Venus nimata nobenega satelita.

Mars ima dva satelita s premerom cca 10 km, ki so ju zaradi neznanosti odkrili šele 1877.

Jupiter ima devet satelitov. Prve štiri je odkril Galileo Galilei leta 1610, ko je prvič gledal Jupiter skozi daljnogled. Trije od teh satelitov so večji od Lune, četrti pa le malo manjši. Ostale njegove satelite so odkrili šele v letih 1892, do 1914, saj se ti sateliti prikazujejo le kot zelo medle zvezde 13. do 19. velikosti.

Saturn ima v svojem spremstvu razen kolobarja še 10 satelitov, ki jim velikosti natanko ne poznamo. Največji med njimi, ki ga je odkril že leta 1655, Huygens, gotovo prekaša velikost Lune, ostali imajo polumere cca 250 do 1800 km.

Urana spremljajo štirje sateliti s polumeri od cca 900 do 1700 km.

Od Neptuna poznamo samo en satelit, je večji od Lune in ima polumer cca 4000 km.

Ali ima skrajni znani planet Pluton kak satelit, nam ni znano.

86. Rešitev križanke

Vodoravno: 1. Anatolija, 9. rena, 10. atom, 11. oži, 13. ose, 14. Ma(zur)ji, 15. bik, 17. Ob, 18. kobot, 20. reš, 21. lim, 23. Pil-lat, 26. ol, 28. čir, 30. ruž, 31. arm, 33. Adam, 35. klop, 36. Holandija. — Navpično: 1. aropa, 2. Neža, 3. Ani, 4. Ta(n)ti, 5. Lan(tan), 6. Ito, 7. Jose, 8. ameba, 12. lik, 15. božič, 16. kolar, 18. ker, 19. Tit, 22. Borah, 24. lih, 25. šlapa, 27. Ludo, 29. kroj, 31. šal, 32. ali, 34. Ma(zur)ji.

Še vedno je lepa

— Ali je res to, kar slšim — da je namreč vaša žena še vedno tako lepa, kakor je bila pred desetimi leti?

— Res je tako, samo s to razliko, da potrebuje »svojo lepoto« danes malo več časa kakor pred desetimi leti!

Naš jezik

Jezikovna paša

II.

16. Središče — osrčje.

Oni dan sem oziiral o nekom, da je bil osrčje slovenske lovske besede. Pa mi je hotel znanec podtakniti, češ da izvirajo vse moje prispeboke iz mojega poklica in se zopet stekajo vanj, da torej sploh ne morem iz poklicnega riva, in da je pokojni Prijatelj isto misel povedal drugače, da je bil namreč Stritar s svojim dunajskim Zvonom osrednja postava slovenske kulture. Hotel mi je podtakniti, pa mi je ne-hote pokadil!

Središče je sredi nečesa, je torej nekaj, kar leži ali stoji v sredini, osrčje s srcem — motorjem življenja — pa je ne le sredi, v kateri kar leži ali stoji, marveč tudi žarišče, v katero se vse steka in iz katerega vse izžareva — središče je potemtakem statična, osrčje pa dinamična oznaka! Jaz sem mislil na dinamičnost in radi tega napisal »osrčje« in ne »središče«.

17. Pot ubrati=Jo ubrati; pot zastaviti, da ne more naprej.

»Z dolgima palcama, ki sva jih imela, sva zastavila pot po drsajočem melišču.« Tako opisuje nekdo svoje muke v planinah, ko je lazil iz globeli, v katero je bil šel po ustreljenega gamsa, nazaj na pot.

Pot komu zastavim tedaj, kadar mu omeotičim prehod: jez zastavi pot, zgolj, skala na železniškem tiru v vlaklu itd. Vendar pa ni mislileno to, marveč da sta se z lovcom napotila po poti, da sta torej pot ubrala=sta jo ubrala.

18. Melišče je drsajoč; drsajoč je oni ali ono, ki se drsa.

Konec stavka pod 17. je nepravilen, če le malo pomislimo, pa bomo takoj do-umeli piščevo napako: pot, melišče je drs-ee, drsajoč je korak!

19. Čeber poveznemo, kadar hočemo nanj sedeti.

»Sedel je na obrnjenem čebur.«

Tako vidim v prevodu romana. Čeber, škaf, lonec je prevrnen, kadar leži na boku kadar pa je postavljen na svojo odprtino, tedaj je poveznjen. Takisto: poveznemo klobuk na glavo; povezni, bratec, primi, bratec, kupico, pomezni, jo, vezni jo na mizico= pojo pivci, ko se iz-podbujaajo k pitju, v dokaz, da je izpil do dna.

20. Ob trgatvi radi govorimo o zlati kapljici.

SPORT

Službene objave
iz urada CONI-a

Objava št. 7 Ljubljana, 1. febr.

Sportni zdravniki. Vsak sportni zdravnik mora biti po svoji funkciji samovoljno v uradnem odboru svojega društva.

Telovadno udejstvovanje. — Društva, ki bi nameravala ustanoviti posebno sekcijo za telovadbo na orodju, bodisi za moške ali za ženske, naj o tem čimprej obvesti urad CONI-a, da bo mogel poskrbeti za ureditev prostorov za tako udejstvovanje.

Bokarsko udejstvovanje. — Društva, ki bi hotela ustanoviti sekcijo za boks, naj o tem čimprej obvesti urad CONI-a.

Udejstvovanje v košarki. Društva, ki bi hotela ustanoviti sekcijo za igranje košarke, bodisi za moške ali za ženske, naj o tem čimprej obvesti urad CONI-a.

Važno opozorilo. Vsa društva se ponovno opozarjajo, da ne bi smela biti prirejena nobena sportna prireditev, če njenega sporeda ne bo prej odobrila pristojna Zveza ali sportni komisar za posamezno panogo. Pozneje je treba razen tega zaprositi še za dovoljenje pri Kr. Kvestur, in sicer s posredovanjem urada CONI-a. Tako prošnjo je treba vložiti najmanj 5 dni pred dnevom prireditve. Sportnih nastopov ki bodo prirejani pod pokroviteljstvom CONI-a, se ne morejo udeležiti druga društva razen onih, ki so pravilno vpisana v Sportne Zveze ali pri sportnih komisarijih, pa tudi vsi atleti morajo imeti dovoljenje za sportno udejstvovanje v tekočem letu.

Sportniki-dijaki. Dijaki so lahko člani v sportnih društvih, ki delujejo v območju CONI-a, vendar morajo zaprositi pred tem za posebno dovoljenje šolskih oblasti. Take prošnje se lahko vlagajo tudi preko urada CONI-a.

Skupine sportnih sodnikov. Sportni sodniki so v tehničnem in disciplinskem pogledu kakor tudi glede njihove uporabe podrejeni posameznim sportnim zvezam, v območju katerih delujejo.

IZ ZBORA NOGOMETNIH SODNIKOV

Objava št. 1.

Zbor nogometnih sodnikov poziva vse sportnike, stare nad 21 let, ki bi imeli veselje do sodniškega udejstvovanja, da se

Umrl nam je v 82. letu starosti dragi oče, stari oče, stric, tast, gospod

Andrej Hočevar

posestnik in 22 letni bivši župan, čestni odbornik itd. v Strugah

Pogreb blagopokojnika se je vršil v nedeljo, dne 14. t. m. v Strugah.

Struge, dne 14. februarja 1943.

Žalujoci:

HENRIK, ŽAN, sinova; MARIJA poroč. KRIZMAN, hči; nečaki in vnuki in ostalo sorodstvo

Vsemogočni je poklical k Sebi po plačilo našo srčno ljubljeno, dobro in blago — zlato mamo

Beato Šimic

po kratki in težki bolezni, v 74. letu starosti.

Njene zemске ostanke, kar jih je še ostalo od velikih žrtv materinstva, bomo pokopali danes, v četrtek, dne 18. februarja ob 1/4. uri popoldne v Žal — kapele sv. Marije — na pokopališču k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja! — Vence in sleherno cvetje hvaležno odklanjamo.

Ljubljana, Zagreb, Koprivnica, Feldkirchen (Kärnten), Domžale, St. Veit a. d. Glan, dne 16. II. 1943

Globoko žalujoci:

JOŠKO, TONE, MILAN, GABRIEL, PAVEL in FRANCE — sinovi; MARIJA, vdova PALATINUS, ROZI poročena KOREN, ANA poročena NAROB — hčere s svojimi družinami in ostalo sorodstvo

prijavijo za polaganje izpitov in posebni tečaj, ki bo pred njimi. Prijave je treba dostaviti Zboru nogometnih sodnikov, urad CONI-a, Bleiweisova c. 1/II. — Predsedstvo.

14 letni fant — najboljši od vseh

(Še nekaj pripomb k zadnjemu mladinskemu turnirju v table-tenisu in o njegovem zmagovalcu Stefanu Strojniku)

Table-tenisti so se v tej sezoni izkazali zelo delavni. Vsi trije klubi, ki delujejo trenutno v Ljubljani, si prizadevajo, kako bi tako ali tako prekosili drug drugega. Da ne bi Hermežani odnesli vse »slave« za izvedbo raznovrstnih nastopov, so za spremembo pijunil v roke še Mladikarji in priredili v svojih prostorih na Kodeljevem uspešno table-teniško tekmovalje juniorjev za prvenstvo Ljubljane. Tekmovalci so bili skupaj 28 tekmovalcev in sicer 11 od Mladike, 8 od Hermesa, 7 od Korotana in 2 neorganizirani.

Čeprav je bilo Korotanec med organiziranimi najmanj, so zasedli kar vsa razpoložljiva prva mesta in tako samo še potrdili velike uspehe, ki so jih dosegli tudi pred 14 dnevi na prvenstvu Ljubljanske pokrajine.

Začeli so v soboto popoldne s tekmovalnim moštvom, ki jih je nastopilo devet, to je po tri od vsakega kluba. Posebni presenečenj ni bilo, ker so bili redki oni, ki so računali, da bi mogel kdo odnesti zmago moštvu Korotana I (Stefan Strojnik in Potočnik). Po zmagi nad Mladiko III. v prvem kolu 3:0, sta Korotanca premagala še moštvo Hermes III s 3:1 in nato v finalu Mladiko I (Mlakar in Meden) tudi gladko 3:0. Od ostalih so bili bolj ali manj uspešni še Hermežani II., ki so s 3:1 v postavi Zavašnik I. — Zavašnik II. — Sircelj, nepričakovano porazili moštvo Mladike II. (Klun, Ivanc).

Glavni in tudi najzanimivejši del tekmovalja je bil v nedeljo, ko se je 28 juniorjev borilo za naslov prvaka v singlih. Kakor je bilo pričakovati, se je tudi na tem tekmovalju pokazal kot najboljši junior komaj 14-letni

Stefan Strojnik.

zelo dober in premišljen igralec. V splošnem je prevladovalo prepričanje, da bo usoda prvaka odločena že v drugem kolu, ko sta po čudnih potih prišla skupaj S. Strojnik in njegov najnevarnejši tekmeč Potočnik. Kljub vsej gotovosti pa gledalci niso doživeli veselja, da bi gledali napeto in borbeno igro dveh odličnih, stilno čisto nasprotnih igralcev. Potočnik posebno v prvem setu ni pokazal ničesar, kar kaže, da se boji svojega nasprotnika. Drugače si pač ne moremo razlagati njegove pasivne igre, včasih skoraj obrambne, da si je izrazil napadalni igralec. V drugem setu (17:21) se je sicer nekoliko razigral in nudil Strojniku precej močan odpor, toda proti koncu je zopet popustil ter izgubil tudi drugi set in igro.

V finale so se plasirali poleg S. Strojnika (Korotan) še M. Mlakar (Mladika), Dular (Korotan) in Ivanc (Mladika). Razvile so se zelo napete borbe, v katerih so odločevali čisto mirnejši živci, včasih pa tudi sreča. Strojnik si seveda ni dal vzeti prvega mesta, ki si ga je »zaslužila« z zmago nad Potočnikom. Tem bolj nesigurno pa je bilo kdo bo zasedel drugo in tretje mesto. Po dosedanjih uspehih je imel še največ izgledov Dular, ki je zlasti po velikosti nadkriljeval ostale tekmovalce. To

bi se skoraj tudi izpolnilo in Korotanci bi zasedli tako kar obe prvi mesti, toda Dular je nepričakovano izgubil drugi set (20:22) proti Mlakarju in nato — tudi presenetljivo — še tretjega, kar s 14:21. Tako je drugo mesto zasedel Mlakar (ki se je na prvenstvu Ljubljanske pokrajine izkazal z zmago nad A. Strojnikom v prvem kolu), tretje Dular, četrto pa Ivanc.

Zaključili so prvenstvo zopet s tekmovaljem parov, kjer so zabeležili Korotanci s parom Potočnik — Jankovič še tretjo zmago. Drugo mesto sta zasedla Meden — Mlakar (Mladika), ki sta porazila med drugim tudi par Strojnik — Dular in tako potrdila svoje znanje pred 14 dnevi, ko sta premagala na pokrajinskem prvenstvu še vse težje nasprotnike.

Tekmovalje, ki je bilo dobro organizirano, je pokazalo, da imamo v Ljubljani lepo številno mladih, res nadarjenih table-teniških igralcev, ki jim je treba s pravo sportno vzgojo, številnimi tekmami in zadostnim strokovnim treningom omogočiti, da bodo dosegli ono višino, ki so jo tudi sposobni doseči.

V nekaj vrstah

Po dolgih pogajanjih je slednjič le bilo zaključeno, da pojde zagrebški Gradjski na dvodnevno gostovanje v Budimpešto. To soboto bo igral s Kispestom, v nedeljo pa s Ferencvárosom. Zagrebška moštva računajo, da bodo v zameno za te nastope lahko v kratkem pozdravili nekatere madžarske enajstorice v hrvatski prestonici.

Hrvati in Madžari pripravljajo velike načrte za senzacionalno mednarodno plavalno prireditev, na kateri mislijo spraviti naenkrat v bazen glavne evropske »kanone« zadnjega časa. Skratka naj bi v Budimpešto prišli tudi švedski plavalec Borg, vsa švedska ekipa pa naj bi pocneje odpotovala še v Zagreb ter nastopila proti reprezentanci Hrvatske. V okviru te mednarodne prireditve naj bi bilo še ločeno tekmovalje za naslov najhitrejšega plavalca v Evropi, na katerem naj bi razen Borge, Tatro in Miloslavića startal tudi Branko Žikec. Verjetno je, da bi na taki prireditvi evropskega pomena ne hoteli manjkati niti Nemci, tako da bi ta septembrski plavalni miting v Zagrebu res prekosil vsa prireditve v vodi, kar jih je bilo mogoče izvesti med vojno.

Zadnje nedeljo je mariborski Rapid gostoval v Gradcu in v prijateljski tekmi proti tamkajšnjemu GAK zapustil najboljši vtisek. Mariborska enajstorica je kljub dolgem zimskemu odmoru zaigrala prav polno in je nekoliko pomolajeno sestavo domačincev postavila ob stran s nedvoumnim izidom 5 : 2. Svoje dni je bil GAK iz Grada kluba, ki je bil kos bolj glasovitim nasprotnikom! — Na Dunaju sta se dve prvenstveni tekmi preteklega tedaja končali takole: Wiener SC-WAC 3 : 1, FAC-Rapid 7 : 1.

Paberki iz avtomobilizma

Stroge kazni so bile v Združenih državah ameriških odredene za vse, ki bi skušali mimo raznih prepovedi še uporabljati motorna vozila. Po najnovejšem se smejo Rooseveltovi podaniki prevažati z avtomobilom samo še v šole, v urade, na delo in v cerkev.

V Bolgariji je vlada garantirala vsoto 60 milijonov levov za zgraditev velike tovarne za izdelovanje sintetičnega gumija v Sofiji, in sicer po posebni metodi iz oglja, ki je izvirno bolgarsko. Nova tovarna bo izdelovala — tako cenijo — do 25 ton blaga mesečno.

V Angliji hočejo prešteti in še enkrat popisati vsa motorna vozila, ki še obratujejo. Zdi se, da hočejo tako, ne da bi vzbudili pozornost, pregledati natančno koliko imajo še takega materiala, predvsem pa pnevmatik.

Španska vlada proučuje razne možnosti da bi čim bolj tipizirala svojo avtomobilsko industrijo, predvsem glede tovornih prevoznih sredstev. Razen tega namerava omejiti tudi število tovarn, v katerih naj bi prevladoval tudi domači kapital, čeprav ne bi bila čisto izključena tudi udeležba tujine.

Velik pes, volčjak, se je zaletel proti njemu.

»Oho, vedel sem, da me boš pozdravil,« se je razveselil Rudolf in ga skušal pobožati po glavi. Pes pa se je umaknil in glasno zalajal.

Tedaj je prišla iz hiše Marta in kriknila od veselja.

»Moj Bog, ali ste res vi?«

Zraven je pomigala psu, naj gre v koč.

Vzravnan, z ljubeznim smehljajem ji je šel nasproti.

»Dobro dan vam želim,« ji je segel v roko.

»Pozdravljeni v naši hiši!« je zvonko odgovorila.

»Nisem pričakovala, da me boste tako kmalu obiskali, prav za prav, da nas boste tako kmalu obiskali.«

Iz hiše je namreč ta trenutek stopil oče, velik, lep mož pri šestdesetih, na las podoben svoji hčeri, in mu nutil roko.

Rudolf je pustil psa, ki ga je sedaj dobričaje se ovohaval, in se pozdravil z očetom.

Vedel je, kako maura občevati z njim, da si bo pridobil njegovo zaupanje. Pogled, ki je Marta z njim pozdravljala njega, je oče opazil.

Najprej je bilo nekaj besed o lepem vremenu, o počitnicah in podobnem, kar je oče že vse vedel iz Martinih ust. Še prejšnji večer, ko se je ob njenem prihodu prebudil, mu je povedala, s kom je bila in kako se je zabavala.

»Ali ne bi stopili malo v hišo? Morda bi kaj prigriznili, čeprav ne prihajate od daleč?« ga je vabil oče.

Rudolf je skozi veliko kuhinjo, kjer je na ognjišču pravkar ugašal ogenj, stopil v hišo samo. Tam je

70.000 dolarjev za 1 znamko

Z morilcem njenega lastnika je izginila tudi najdražja znamka na svetu

Najdragocenejša znamka na svetu, ki je bila nelavno ukradena, ima zelo burno preteklost. Pred 90 leti po letu 1853. je bila tiskana, ko je poštna uprava glavnega mesta Guyane Georgetowna zamenjala na pošiljko tisoč novih poštah znamk. Ljudje so zahtevali naj pošta v redu odpošilja njihova pisma in tako upravitelju pošte ni preostalo nič drugega, nego poskrbeti za nadomestilo in nadalje natisniti 10 nadomestnih znamk. Dva dni pozneje so pa prišle težko pričakovane znamke. Od nadomestnih odnosno zaslih znak je bilo ta čas 9 že prodanih in samo ena je še ležala v upraviteljevem preločku. Ni znano kje so ostale na pismih v Evropo poslane nadomestne znamke. Pač je pa znano, da je upravitelj pošte v Georgetownu podaril deset zaslih znamk svojemu nečaku. Njegov nečak je hramil to redko znamko skozi 20 let. Nekdo jo je pa opazil pri njem njegov stric, strasten filatelista in kupil jo je od njega za 12 šilingov.

Leta 1884. je kupil od strica vso zbirko znamk obenem nadomestno neli Francoz. Leta 1889. jo je prinesel v Pariz in pokazal svojemu prijatelju grofu Philippu Re-

notiernu de Ferrariu. Grof je bil tako navdušen za to redko znamko, da je plačal za njo 3.000 frankov. Pozneje je olopotal v Berlin, da bi proučeval Nemčijo in življenje njenega prebivalstva. Svoje vtise je opisoval v člankih, v katerih se je zahvaljeval za gostoljubnost, ki jo je užival v Nemčiji. V zadnjem članku je zapisal: Upam, da bom mogel nekoč izraziti svojo hvaležnost tudi drugače in ne samo z besedami.

In svojo obljubo je Ferrari izpolnil. Ko je v oktobru 1918 na svojem posestvu v Normandiji umrl, so našli v njegovi oporniki določbo, naj izroče redko znamko, ki je bila njena cena že silno narasla, nemški vladi v znak njegove hvaležnosti za gostoljubnost. Razmere pa niso dovoljevale, da bi se to zgodilo. Redko znamko so francoske oblasti zaplenile in prišla je na javno dražbo. Kupil jo je neki ameriški filatelista za 33.000 dolarjev. Čez leto dni jo je pa prodal v Mehiki nekemu milijonarju za 70.000 dolarjev. Novemu lastniku pa dragocena znamka ni prinesla sreče. Mož je bil umoren in morilec ga je oropal. Med drugim mu je odnesel tudi dragoceno znamko. Od tistega dne je izginila vsaka sled za njo.

Velike investicije
v Argentini

Argentinska vlada polaga zdaj veliko važnost na javna dela, zlasti na gradnjo cest in mostov. S tem hoče obenem povišati poljedelstvo in industrijo, pa tudi tujski promet. V severni pokrajini Tucuman bosta zgrajena dva velika nasipa. Stroški bodo znašali 18 odnosno 14 milijonov pezo. Nasipa bosta velikega pomena za poljedelstvo in industrijo, obenem se bo pa pridobilo mnogo rodovitne zemlje, da bo dovolj prostora za nove naselje. Nasipa bosta zadrževala 400 milijonov m³ vode. V načrtu je tudi več novih zdravstvenih ustanov v Buenos Airesu in drugih večjih mestih. Stroški za ta dela bodo znašali 800 milijonov pezo.

Za nove elektrarne in naprave za umetno namakanje zemlje je določenih 650 milijonov. Obenem z že začeti javnimi deli, med katerimi so gradnja bolnic v Buenos Airesu, v mestu Rosario de Santa Fe in drugih večjih mestih, se bo porabil za javna dela nad 4000 milijonov pezo. Vsa ta velika delavnost je v rokah odbora za koordinacijo javnih del. Tako bo lahko Argentina v znatnejši meri izkoriščala svoja ogromna naravna bogastva kakor jih je doslej.

Komet „Fedke“ vedno svetlejši

Perčali smo že, da so zvezdoslovci v zvezdarni Königsberg odkrili nov komet, ki je dobil ime Fedke. Komet se poka proti Veliki Medvedici in njeno južno neno je danes že prekoraj. Njegov rep je dolg 9 do 15 milijonov km. Zvezdoslovci pa še niso mogli repa novega kometa fotografirati. Novi komet je vedno svetlejši in v kratkem se bo videl že z navadnim daljnogledom.

Pridejovanje riža v Rumuniji

Zadovoljivi uspehi raziskovanja zemlje v južnih obmejnih krajih Besarabije je dalo oblastem pobudo za pospeševanje pridelovanja riža. Podnebje je v Besarabiji za riž zelo ugodno. V Ismailu ob Donavi bo ustanovljena centrala za riž in njena naloga bo skrbeti, da bo pridelala Rumunija čim več riža. Letos spomladaj bodo zasedali z rižem 218 ha polja. Če se bodo poskusili s pridelovanjem riža količjak obnesli, bodo riževe plantaže prihodnje leto znatno razširile. Rumunija bi se rada polagoma v pogledu riža osamosvojila, da bi ga ne bilo treba uvažati iz inozemstva.

Hranilne vloge v Belgiji

Prvič od začetka sedanje svetovne vojne so se pokazali tudi v Belgiji lani sadovi varčevanja. Dočim so od leta 1938. do konca predlanskega leta ljudje dvignili iz denarnih zavorov več kakor je bilo vplačilo, izkazuje bilanca za lansko leto 2248 milijonov frankov vplačil in 1417 milijonov frankov izplačil. V denarne zavode je prišlo torej 831 milijonov frankov več kakor so vlagatelji dvignili iz njih vlog. Vseh hranilnih vlog je imela Belgija lani ob koncu leta 12.458 milijonov.

Delo mišic

Človeška pljuča vdihnejo in izdihnejo vsako minuto približno 6 litrov zraka. Iz tega lahko izračunamo koliko dela opravi miškulatura pljuč dnevno. Ta storitev odgovarja približno energiji, ki bi bila potrebna, če bi hoteli dvigniti odraslega človeka 200 m visoko.

Dekleta v kovačnicah

Mladina češkomoravskega protektorata se vedno bolj oprijemlje obrti. V področju Trgovske zbornice v Olomucu je napravilo lani pomočniške izpite 700 vajencev, med njimi 300 deklet. Posebno značilno je veliko zanimanje ženske mladine za obrtniške poklice. Mnoga dekleta so se posvetila celo kovaški obrti.

Umrl nam je naš skrbni oče, so-prog, stari oče, brat, svak, stric in tast, gospod

Simončič Franc

železniški upokojenec

po težki, dolgi in mukopolni bolezni, predvsem s svetotajstvi.

Pogreb nepozabnega in blagega pokojnika bo v četrtek, dne 18. t. m. ob 15. uri popoldne iz kapele sv. Frančiška na Žalah na pokopališču k Sv. Križu.

Ljubljana, Berlin, Vršac, St. Rupert, dne 16. februarja 1943.

Žalujoci SOPROGA

in rodbine SIMONČIČ, DER-MELJ, GOLOB, RUS

Umrl nam je naš ljubljani oče, brat, stric in tast, gospod

VINKO ŠIRCELJ

vpokojenec drž. železnice

Pogreb dragoga pokojnika bo v četrtek, dne 18. t. m. ob 1/2 3. uri popoldne v Žal — kapele sv. Krištofa — k Sv. Križu.

Ljubljana, Zg. Polskava, Zürich, Mokronog, 17. februarja 1943.

Žalujoci rodbine: ALJANČIČ, ŠIRCELJ, KOPP

FRANCE NOVŠAR:

9

Nemir srca

ROMAN

»Rudolf, prosim vas, ne norčujte se iz mene. Govoriva o čem drugem! Ali hočete z menoj obiskati Marto?«

»Zakaj ne? Z veseljem, Kristina.«

Zdelo se mu je potrebno, da se ji opraviči.

»Oprostite mi, Kristina, da tako govorim z vami. Toda stalno pozabljam, da niste ljubljanska dijakinja. Mnogo deklet poznam in navdih sem se, da se rajši malo ponorčujem iz njih, kakor pa da bi jim dvoril.«

»Opazila sem takoj, da imate mnogo skušenj z ženami, hočem reči, z ženskim svetom. Bržkone so vas zelo oblegale,« je Kristina skoraj pikro pripomnila.

On pa, kot da ni začutil žela.

»Da, ljubše bi mi bilo, če bi se ženske vsaj toliko brzdale kot se more povprečen možik.«

Kristina ga je prekinila.

»Kako zviška govorite, Rudolf. Z damo vendar ne boste tako govorili.«

Njen zapeljivi pogled je obvisel na njem.

Resne oči so ji prodirale dušo.

»Preden nadaljujete, mi rajši povejte, ali hočete pri meni igrati tovarišico ali damo...«

Te besede je izrekel s tolikšno moškostjo, da je obstala, ne da bi vedela, kaj naj stori. Gledal jo je strogo, kakor otroka, ki zasluži palico.

Skoraj zajecjala je.

»Kako mislite, Rudolf?«

Cutila se je strašno ponižano.

Ni vedela, kam naj skrije svoj zardeli obraz.

Rudolf pa je povzel.

»Jaz ne poznam teh stvari. Zame imejte samo en obraz, a ta naj bo res vaš! Ali me razumete, Kristina? Potem pa bova prijatelja.«

Solze so ji prišle na oči. Počasi se je obrnila nazaj proti vasi.

»Ali ne pojdete z menoj?« je zaklical za njo.

Ni odgovorila. Vračala se je v šolo.

Poznal je takšne dekleške nastope. Pogledal je dvakrat za njo in ko je opazil, da je izginila v vasi, se je počasnih korakov odpravil proti Martinemu domu.

Iz srca mu je privrelo nekaj, kar bi pesnik imenoval hrepenenje. Da želi si je videti to deklico, ki mu je ves prejšnji popoldan sladila z nedolžnimi pogledi. Na Kristino je takoj pozabil. Vedel je, da jo bo našel dobre volje, ko se vrne.

Zdaj je stopal proti hiši, ki je bila za Marto središče vsega sveta. Že je stopil v sadowanjak. Sonce je sipalo svojo jutrnjo luč skozi krošnje velikih jablan in prijetno osenčilo pokoseno travo pod njimi. Nekaj kokoši je brskalo po njej.

Steza je vodila prav na dvorišče. Na eni strani je bila prostorna hiša z velikimi okni, na drugi pa hlev, skedenj in drugi prostori. Povsod je dišalo po krmi in živini.

Velik pes, volčjak, se je zaletel proti njemu.

»Oho, vedel sem, da me boš pozdravil,« se je razveselil Rudolf in ga skušal pobožati po glavi. Pes pa se je umaknil in glasno zalajal.

Tedaj je prišla iz hiše Marta in kriknila od veselja.

»Moj Bog, ali ste res vi?«

Zraven je pomigala psu, naj gre v koč.

Vzravnan, z ljubeznim smehljajem ji je šel nasproti.

»Dobro dan vam želim,« ji je segel v roko.

»Pozdravljeni v naši hiši!« je zvonko odgovorila.

»Nisem pričakovala, da me boste tako kmalu obiskali, prav za prav, da nas boste tako kmalu obiskali.«

Iz hiše je namreč ta trenutek stopil oče, velik, lep mož pri šestdesetih, na las podoben svoji hčeri, in mu nutil roko.

Rudolf je pustil psa, ki ga je sedaj dobričaje se ovohaval, in se pozdravil z očetom.

Vedel je, kako maura občevati z njim, da si bo pridobil njegovo zaupanje. Pogled, ki je Marta z njim pozdravljala njega, je oče opazil.